

Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich w Raciborzu

Racibórz 2007

Praca pod red. Andrzeja Tomczyka

*Panu Grzegorzowi Bulendzie,
Stanisławowi Kubackiemu i Edwardowi Zychmie
dziękuję za cenne uwagi i opinie,
które wpłynęły na ostateczny kształt publikacji*

Andrzej Tomczyk

Skład i Druk
Studio Margomedia, tel. 032 415 83 84

Racibórz 2007

KADRA KIEROWNICZA ZP1 W RACIBORZU

Grzegorz Bulenda
dyrektor Zakładu Poprawczego
i Schroniska dla Nieletnich w Raciborzu

Andrzej Tomczyk,
wicedyrektor

Kazimierz Wolny,
kierownik internatu

Mariusz Zychma,
z-ca kierownika internatu

Wiktor Lew,
kierownik warsztatów szkolnych

Marek Wypasek,
z-ca kierownika warsztatów
szkolnych

Jarosław Toniarz,
dyrektor szkół

Krystyna Cieślík,
główna księgowa

Teresa Trebacz
kierownik administracyjno-gospodarczy

SŁOWO WSTĘPNE

Oddaję do Państwa rąk długo oczekiwane wydawnictwo poświęcone przeszłości i dniu dzisiejszemu Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich w Raciborzu. Ten niebywale bogaty w wydarzenia okres od 1951r powstania pałcówki, trudno jest zamknąć na kilkudziesięciu stronach, albowiem ilość osiągnięć edukacyjnych i wychowawczych, zarówno pracowników jak i podopiecznych, wspólnych sukcesów i porażek, codziennych radości i trosk wypełniłaby łamy dużo obszerniejszego opracowania.

Mamy świadomość, iż jesteśmy kontynuatorami długiej i pięknej tradycji, tradycji tworzonej przez ponad pół wieku przez wielu pracowników pedagogicznych, administracyjnych, fizycznych, przez wielu pasjonatów, którzy wyciągnęli pomocną dłoń w kierunku tych, którzy, jak bohater wiersza Zbigniewa Herberta „nie tylko oczami ale także dotykiem poznają szorstkość ziemi i całą skórą mierzą się ze światem”. Zwłaszcza emerytowanym pracownikom pragniemy podziękować za stworzenie z naszej placówki miejsca, które dla wielu młodych ludzi stało się ich małym kątem świata, ich miejscem na ziemi.

Serdeczne słowa podziękowania za długoletnią i wysoko przez nas cenioną współpracę należą się władzom sądowniczym: prezesowi i dyrektorowi Sądu Okręgowego w Gliwicach, prezesowi Sądu Rejonowego

w Raciborzu, kierownikowi Okręgowego Zespołu Nadzoru Pedagogicznego przy Sądzie Okręgowym w Katowicach.

Dziękuję również raciborskim instytucjom, firmom i wielu wspaniałym ludziom, bez wsparcia których nasza praca byłaby dużo trudniejsza.

Żywię nadzieję, że prezentowana Państwu publikacja stanie się dla wielu z Was zaproszeniem do wyprawy w świat fascynującego zjawiska, jakim jest, tak często podkreślany przez wielu naszych gości, specyficzny klimat wychowawczy; ożywi wspomnienia u tych z Państwa, którzy wiele lat życia oddaliście pracy z młodzieżą; stanie się świadectwem ciągłości i trwałości koncepcji pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie, którą to koncepcję można dziś z pełną odpowiedzialnością nazywać „systemem raciborskim”.

Dla obecnych pracowników zaś niech ta publikacja będzie podziękowaniem za dotychczasowe dzieło i niech stanie się impulsem do podejmowania nowych wyzwań i poszukiwań.

Życzę wszystkim Państwu wielu wzruszeń i przyjemnej lektury.

*Dyrektor Zakładu Poprawczego
i Schroniska dla Nieletnich w Raciborzu*

Grzegorz Zbende

TROCHĘ HISTORII...

Zakład Poprawczy w Raciborzu powołany został do istnienia na mocy zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 1 stycznia 1951r., a datą rozpoczęcia oficjalnej działalności placówki jest dzień 27 października 1951r.

Fragment frontowej ściany budynku.
Widoczny zachowany napis *Landgericht*

Zakład poprawczy znalazł swą siedzibę w ścisłym centrum miasta, w monumentalnym budynku byłego pruskiego Sądu Krajowego (*Landgericht*) przy ul. Wojska Polskiego 24 (dawniej *Zwingerstrasse*, po wojnie, krótko ul. Stalina).

Jest to czterokondygnacyjny budynek w kształcie litery T, którego dłuższa oś przebiega wzdłuż linii północ-południe. Mimo znacznych zniszczeń w roku 1945 obiekt zachował historyczną neorenesansową bryłę oraz bogaty element zdobni-

czy zarówno na zewnątrz, jak i wewnątrz. Budynek został zbudowany w latach 1889-1892 w stylu neorenesansu niderlandzkiego. Jest to obiekt wolnostojący, mury z czerwonej cegły, z kamiennymi elementami dekoracyjnymi, trójkondygnacyjny, piętnastoosiowy, z wysokim, wielospadowym dachem pokrytym dachówką.

Korpus główny budynku osadzony został na planie prostokąta, którego naroża zaakcentowane zostały ryzalitami. Do elewacji tylnej, północnej, przylega prostokątne, wydłużone skrzydło. Wejście główne do budynku znajduje się od ulicy Wojska Polskiego, w środkowej jego osi, poprzez schody kaskadowe. Uwagę zwraca kamienny, boniowany cokół i boczne ryzality zwieńczone szczytami. Na osi budynku rozbudowany pod względem dekoracji szczyt akcentujący główną oś. Nad oknami pierwszego piętra trójkątny naczółek z katuszem i roślinną dekoracją.

Wewnątrz budynku dobrze zachował się detal architektoniczny (dolne partie

Edward Zychma,
emerytowany dyrektor.

Stanisław Kubacki, emerytowany dyrektor

Wejście główne do budynku od strony ul. Wojska Polskiego. Widoczny element dekoracyjny kolumn kamiennego portalu przy wejściu głównym są pokryte dekoracją roślinną, zwierzęcą i ornamentem geometrycznym). Stolarka drzwiowa wejścia głównego zachowała rozbudowaną dekorację geometryczną, figuralną i roślinną. W drzwiach zachowała się pierwotna dekoracyjna klamka. Układ przestrzenny budynku zachował się do dzisiejszych czasów z nie-

wielkimi przebudowami.

Pierwotna, jurysdykcyjna funkcja budynku, pozostawiła po sobie oryginalne rozwiązania architektoniczne w postaci przestronnych, wysokosklepionych wnętrz, długich, wyłożonych marmurem korytarzy, szerokich schodów otoczonych kolumnadą, a także obszernych sal, które w przeszłości były wykorzystywane jako pomieszczenia administracyjne sądu i sale rozpraw (dziś mieszczą się w nich klasy szkolne, aula główna i sala gimnastyczna).

W jednym z pism urzędowych z 1958 roku możemy przeczytać, iż nie wszystkim jednak ta klasyczna architektura budynku, w którym umieszczono zakład dla nieletnich, odpowiadała. W ówczesnym sprawozdaniu z kontroli działalności zakładu czytamy:

„Jest to budowla reprezentacyjna, dwupiętrowa z wysokim dachem, typowo niemieckiej architektury i na tle nowoczesnych budynków razi swoim pretensjonalnym stylem. Wnętrze rozplanowano niefortunnie, mało światła i nieprzyjemny chłód. Wysokość pomieszczeń wynosi 470 cm, budynek jest trudny do ogrzania (...) Klasy szkolne, ze względu na małą powierzchnię użytkową oraz nieodpowiedni stosunek długości do szerokości są нефункционалне i utrudniając pracę szkolną”.

Ta ostatnia opinia znajduje swoje odzwierciedlenie w kłopotach, jakie napotykała placówka w latach 60. i 70., kiedy stan liczebny wychowanków zakładu znacznie przewyższał dopuszczalne normy. Ciasne pomieszczenia nie mieściły wszystkich

ZAKŁAD POPRAWCY SZKOLNICO - NA WIELKIEJ ul. Wojska P. 24 41-100 KATOWICE tel. 032-4715020 tel. fax 4715266	
/nazwa sądu/ <i>41-100 Katowice, ul. Wojska Półn. 24</i>	
/adres lokalu/ <i>ul. Wojska Półn. 24</i>	
/tytuł zastrzeżenia/ <i>tytuł zastrzeżenia</i>	
ZESTAWIENIE POWIERZCHNI OGÓŁEM	
1. Budynek	j.m.
powierzchnia netto	5.432,08 m ²
w tym: użytkowa	4.840,00 m ²
użytkowa	143,29 m ²
nieużytkowa	1.057,18 m ²
podłazza nieużytkowego	197,51 m ²
kubatura budynku	24.000,00 m ³
powierzchnia zabudowy	1.326,33 m ²
ilość kondygnacji	4,00, 0,00, 3,00, 0,00, 0,00, 0,00
w tym podziemnych	1,00, 0,00, 0,00, 0,00
2. Plac, parking, drogi	m²
	1.800,00 m ²
3. Tereny zielone	m²
	nie ma
4. Ogródek	m²
	135,20 m ²
w tym murowane	76,45 m ²
mury oporowe	nie ma
inne (jakie) - ogródek, stożek	58,75 m ²
na podziemiu	

nieletnich.

W jednym z pism kierowanych do prezesa Sądu Wojewódzkiego w Katowicach, sygnowanym datą 25 stycznia 1978r., znalazła się nawet informacja, iż „uczniowie kilku klas zostali pozbawieni miejsca w ławkach szkolnych i na zajęcia lekcyjne musieli

przychodzić z własnymi krzesłami”.

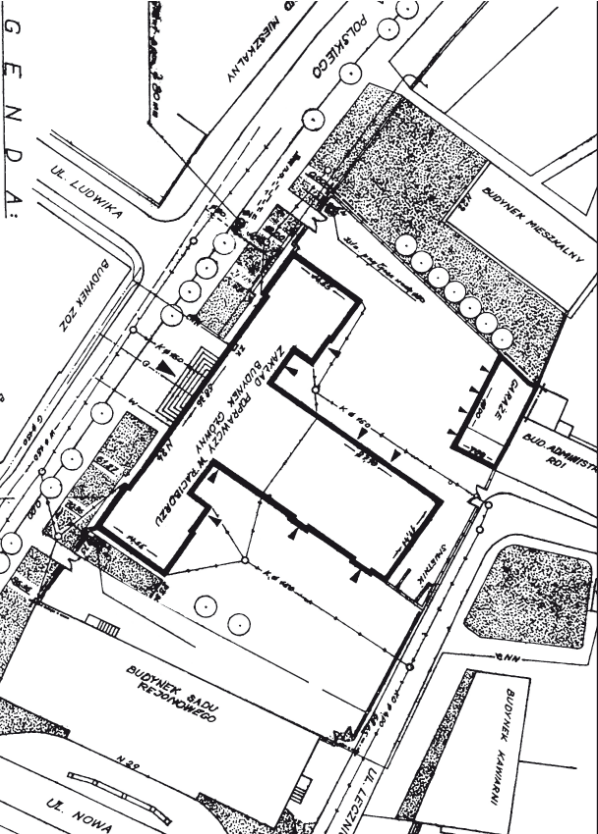
Lokalizacja placówki przy jednej z centralnych ulic miasta, bardzo blisko jego ścisłego centrum, od początku była postrzegana jako mało fortunna.

Oto w protokole z 24. lutego 1956r. czytamy:

„Lokalizacja zakładu przy centralnej ulicy nie sprzyja pracy resocjalizacyjnej i jest niewygodna nie tylko dla miejscowych władz i społeczeństwa, ale także dla samych pracowników zakładu. W szczególności należy wskazać następujące trudności: niemożność okratowania okien wychodzących na centralną ulicę defiladową, co pociąga za sobą zwiększone niebezpieczeństwo dokonywania ucieczek, brak boiska zakładowego, większego podwórka czy jakiegokolwiek wybiegu niezbędnego dla rekreacji w czasie przerw lekcyjnych oraz na zajęcia ruchowe.

Budynek dawnego Sądu Pruskiego, obecnie Zakładu Poprawczego, widok z 1912r.

W okresach słoty, zimy i niepogody młodzież z konieczności daje upust potrzebie aktywności ruchowej i fizycznej wyłącznie w korytarzach i pomieszczeniach zakładowych, nie zawsze pochwalne jest zachowanie się niektórych odłamów młodzieży i dorosłych, objawiające się w głośnych rozmowach i śpiewach po godz. 22., nierzadko w pijackich awanturach, podchodzeniu pod zakład, doręczaniu listów i niedozwolonych artykułów, a samo tętno ruchliwej ulicy śródmiejskiej działa podniecająco na wychowanków, stwarza szereg dodatkowych bodźców, prowokujących młodzież do wolnościowych wspomnień, do różnych psot i zaczepek”

Już wtedy, w pięć lat po powstaniu zakładu, pojawiły się pierwsze głosy, aby

placówkę przenieść, np. w formie wymiany budynków między miastem a organem prowadzącym, poza centrum. Jako miejsce nowej lokalizacji wymieniano m.in. budynek Domu Dziecka w Raciborzu. W końcowych Uwagach i wnioskach wspomnianego wyżej raportu pojawia się następujące stwierdzenie:

„W zakresie inwestycji, bez przeprowadzenia generalnych remontów, w ramach których budynek zostałby zaadaptowany do zadań zakładu, zakład w obecnym stanie nie ma dalszej racji istnienia, gdyż nie może pomyślnie w dalszej perspektywie spełniać swych funkcji resocjalizacyjnych”.

W latach 70-tych pojawiły się pierwsze pomysły przeniesienia placówki poza teren ścisłego centrum miasta, co spotkało się z aprobatą ze strony władz ministerialnych oraz dyrekcji zakładu i kadry pedagogicznej. Jednakże w związku z brakiem odpowiedniego lokalu, zaproponowano przeniesienie zakładu do... Rud Raciborskich, miejscowości oddalonej około 25 km od Raciborza. Ta propozycja spotkała się z dużym sprzeciwem zainteresowanych. Uzasadniono to stanowisko brakiem mieszkań, niemożnością rozbudowy szkolenia przyfabrycznego oraz niebezpieczeństwem odizolowania wychowanków od życia społecznego dużego miasta. Zakład pozostał więc w Raciborzu. W przyszłości miało się jednak okazać, iż umiejscowienie placówki w centrum ma dobre strony, z czego kadra zakładu umiejętnie skorzystała, wpisując raciborską placówkę na stałe w pejzaż miasta i w dużej mierze opierając proces readaptacji

Fragment frontowej części budynku.

społecznej nieletnich na szeroko rozumianej współpracy ze środowiskiem lokalnym.

Po dziś dzień dominuje pogląd, iż *poprawczak* przynosi miastu więcej pożytku niż szkody.

W Sprawozdaniu z lustracji Zakładu Poprawczego i Schronisku dla Nieletnich w Raciborzu przeprowadzanej przez wizytatorów ds. pedagogicznych Sądu Wojewódzkiego w Katowicach w dniach 16 – 19 maja 1986r. pojawiła się następująca opinia:

„Zakład Poprawczy w Raciborzu jest akceptowany przez miejscowe społeczeństwo i postrzegany jako placówka dobrze zorganizowana i należycie prowadząca pracę wychowawczą, czego dowodem może być współpraca z placówkami oświatowymi i zakładami pracy. Zakład posiada z ramienia miasta opiekuna, którym jest Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej. Modzie sprawuje stałą opiekę nad miejskim parkiem im. Kościuszki i bierze udział

w wojewódzkim konkursie na najlepiej utrzymany park. Wychowankowie czynnie uczestniczą w pracach społecznych na rzecz miasta (...) Młodzież bierze czynny udział w zawodach sportowych organizowanych przez miasto, jak biegi przełajowe z okazji rocznicy wyzwolenia Raciborza. Ponadto wychowankowie uczestniczą w spektaklach teatralnych, filmowych, kabaretowych w miejscowych ośrodkach kultury, współpracują z miejscowym muzeum w zakresie wykopalisk. Wszystkie wspomniane działania budują pozytywny obraz wychowanków w oczach społeczeństwa”.

W początkowym okresie działalności placówki w budynku mieściła się cała infrastruktura zakładu: szkoła, warsztaty szkolne, internat, pomieszczenia administracyjne.

Na parterze znajdowały się wówczas warsztaty szkolne i pomieszczenia biurowe, na pierwszym piętrze znalazła się siedzibę szkoły, zaś na drugim piętrze mieścił

Korytarz i klatka schodowa wewnątrz budynku się internat, który składał się wyłącznie z pomieszczeń sypialnych i szatni oraz jednej zbiorowej świetlicy.

Dopiero w 1960r., staraniem Ministerstwa Sprawiedliwości i dyrekcji placówki udało się wyprowadzić warsztaty szkolne poza budynek główny i umiejscowić je przy ulicy Zamkowej w Raciborzu, w zaadaptowanych na ten cel starych stajniach pruskich. Zwolnione w ten sposób miejsce na parterze budynku przy Wojska Polskiego wykorzystane zostało na pomieszczenia szkolne, zaś I oraz II piętro budynku przeznaczono na potrzeby internatu, rozkładując tym samym ciasnotę w placówce i separując od siebie poszczególne działy, tworząc podstawy systemu pawilonowego.

W archiwum zachował się dokument z 1961r., w którym ówczesny kierownik szkoły tak charakteryzuje jej bazę lokalową i materiałową:

„Ilość sal szkolnych 4 o powierzchni ogółem 151 m², z czego 3 sale o powierzchni 33m² każda i tylko jedna o powierzchni odpowiadającej potrzebom szkoły, tj. 52 m². W sali tej odbywa się nauka fizyki i chemii, gdyż ze względu na większą powierzchnię można było w niej umieścić szafy z pomoca-

mi do tych przedmiotów. Trzy mniejsze sale wymagają powiększenia przez wyburzenie ścian. Ilość sal szkolnych jest wystarczająca do nauki w szkole podstawowej, kiedy to jednocześnie nauka odbywa się w najwyższej trzech klasach. Natomiast w dniach teoretycznego szkolenia rzemieślniczego nauka odbywa się jednocześnie w 6. grupach zawodowych. Sali gimnastycznej nie ma. Nauka wychowania fizycznego odbywa się w sali o wymiarach 16x8m, w której z konieczności można prowadzić ćwiczenia bez przyrządów oraz niektóre gry ruchowe w razie złej pogody. Wyposażenie sali gimnastycznej składa się z jednego kozła i sprzętu do siatkówki. W klasach sporządzono sposo-

bem gospodarczym zaciemnienia w formie zasłon przesuwanych. Można więc korzystać z wyświetlania przeźroczy”. Autor dokonał również ogólnej oceny wyposażenia szkoły, postulując umebłowanie poszczególnych pracowni, wyposażenie ich w pomoce naukowe, doposażenie biblioteki i sali gimnastycznej. Zwrócił także uwagę na konieczność wygospodarowania miejsca na pokój nauczycielski i gabinet kierownika szkoły.

....I TERAŹNIEJSZOŚCI

Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich w Raciborzu obecnie to miejsce nauki, pracy i wypoczynku dla około 60-80 wychowanków. Placówka działa na podstawie Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich i Zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie utworzenia schronisk dla nieletnich i zakładów poprawczych oraz określenia ich rodzajów i limitów miejsc. Pojemność raciborskiej placówki określono na 22 miejsca w schronisku i 44 miejsca w zakładzie poprawczym.

Podstawowym jej zadaniem jest wykonywanie orzeczeń sądowych w stosunku do nieletnich.

Struktura osobowa placówki przedstawia się dziś następująco:

- Dyrektor: **mgr Grzegorz Bulenda**,
- Zastępca dyrektora: **mgr Andrzej Tomczyk**,

Pion internatu:

- Kierownik Internatu: **mgr Kazimierz Wolny**,
- Zastępca Kierownika internatu: **mgr Mariusz Zychma**,

Wychowawcy:

Pion szkolny (szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła zawodowa):

- Dyrektor Szkół: **mgr Jarosław Toniarz**,

Nauczyciele:

Pion warsztatów szkolnych:

- Kierownik Warsztatów Szkolnych: **mgr Wiktor Lew**,

- Zastępca kierownika warsztatów szkolnych: **mgr Marek Wypasek**,

Nauczyciele praktycznej nauki zawodu, Zespół Diagnostyczny dla Schroniska dla Nieletnich:

- pedagog,
- psycholog,
- lekarz,

Zespół Diagnostyczno-Korekcyjny dla Zakładu Poprawczego:

- pedagog,
- psycholog,
- lekarz,

Pion opieki medycznej:

- lekarz psychiatra,
- lekarz internista,
- pielęgniarka,

Pion administracyjno – gospodarczy:

- Kierownik Administracji ,
- Główna Księgowa,

Samodzielni referenci administracyjni:

- Księgowe,
- Sekretarka.

Jednostką prowadzącą dla placówki jest Sąd Okręgowy w Gliwicach, opiekunem placówki z ramienia Sądu Rejonowego w Raciborzu jest SSR pani Ewa Kosiorowska, zaś nadzór pedagogiczny nad zakładem i schroniskiem sprawuje Okręgowy Zespół Nadzoru Pedagogicznego przy Sądzie Okręgowym w Katowicach w osobie kierownika pana Zygmunta Blochera.

Od lewej: SSR w Raciborzu pani Stefania Wolska, SSR pani Ewa Kosiorowska – opiekun placówki, prezes Sądu Rejonowego w Raciborzu pan Jerzy Domagała

Do zakładu poprawczego lub schroniska dla nieletnich trafiają młodzi ludzie, którzy po ukończeniu 13. roku życia, a przed ukończeniem lat 17. popełnili czyn karalny (w odniesieniu do nieletnich nie używa się pojęcia przestępstwo). Sąd rodzinny wydając wyrok nie określa jak długo ma trwać pobyt w poprawczaku. Nie może on być krótszy niż pół roku i nie dłuższy niż do ukończenia 21. roku życia.

Schronisko dla nieletnich to miejsce, gdzie po zatrzymaniu w związku z popełnieniem czynu karalnego sędzia rodzinny umieszcza nieletniego na czas prowadzenia postępowania wyjaśniającego i dla przygotowania materiału osobopoznawczego, niezbędnego do wydania wyroku. Czas ten nie powinien przekraczać trzech miesięcy, w wyjątkowych przypadkach może to być pół roku.

Większość spośród wychowanków raciborskiej placówki to dzieci z rodzin dotkniętych patologią, gdzie przestępczość, nadużywanie alkoholu i przemoc mają wielopokoleniową tradycję. Większość

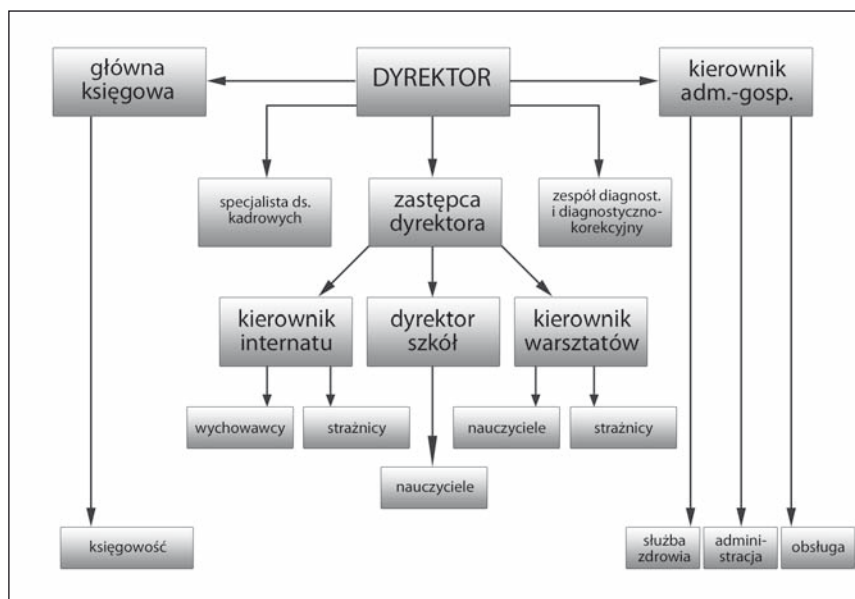

Kierownik OZNP w Katowicach pan Zygmunt Blocher (z lewej) i Naczelnik Wydziału Wykonania Orzeczeń i Probacji w Ministerstwie Sprawiedliwości pan Sławomir Pałka

pochodzi z rodzin rozbitych, niemało jest sierot. Ich przeszłość najczęściej obciążają przestępstwa przeciw mieniu: kradzieże, włamania, wymuszenia, rozboje.

W schronisku nieletni są gruntownie diagnozowani. Przechodzą badania psychologiczne, pedagogiczne, psychiatryczne. Ich zachowanie jest bacznie monitorowane i opisywane. W efekcie powstaje opinia diagnostyczna, w oparciu o wnioski z której sąd rodzinny wydaje wyrok. Każdy z wychowanków zakładu ma opracowany Indywidualny Program Resocjalizacji (IPR). Określa on odpowiednie dla tego wychowanka potrzeby, zakres, cele i formy oddziaływań wychowawczych.

Wszystkie te działania zmierzają do realizacji nadrzędnej misji zakładu, jaką jest przywrócenie społeczeństwu opuszczających placówkę wychowanków jako pełnowartościowych obywateli. Skuteczna realizacja tej misji jest niesłychanie trudna. Paradoks polega na tym, że proces resocjalizacji wychowanka rozpoczyna się od jego ujęcia, osaczenia, nie jest więc

Struktura organizacyjna ZPiSdN w Racibórz.

tym samym dobrowolnym wyborem samego nieletniego. Pobyt w placówce jest z reguły nieakceptowanym przymusem, co rodzi naturalną chęć zmiany tej sytuacji. Czasem za wszelką cenę. Mimo półotwartego charakteru placówki, mimo coraz większego przepełnienia liczba skutecznie dokonanych ucieczek jest relatywnie nieduża. Również zdecydowana większość z nieletnich wraca z udzielonych przepustek. Najskuteczniej chęć odzyskania wolności ogranicza wypracowanie mechanizmów motywujących do powrotów i zaniechania ucieczek. Służyć ma temu atrakcyjna oferta resocjalizacyjna, konsekwentnie stosowany system nagradzania i karania, w którym stosunek nagród do środków dyscyplinarnych wynosi 10:1 przyzwoite warunki bytowe, poszanowanie godności osobistej każdego z wychowanków.

Efektywność resocjalizacji jest niestety bardzo ograniczona brakiem możliwości udzielenia skutecznej opieki następczej po opuszczeniu przez wychowanka zakładu. Nawet najskuteczniejszy system wychowawczy i wysiłki najbardziej kompetentnej kadry zostaną zniweczone, gdy wychowanek wróci do tego samego patologicznego środowiska, pozbawiony szans na znalezienie pracy i warunków do normalnego życia. Dlatego staramy się maksymalnie wesprzeć wychowanka podejmującego proces usamodzielnienia.

Podstawowe znaczenie w organizacji Zakładu i kierowaniu kadrą ma osobowość dyrektora Zakładu. Od stylu zarządzania dyrektora zależą wyniki i osiągnięcia resocjalizacyjne i związane z tym powodzenie lub niepowodzenia wychowawcze.

Od momentu powołania do życia Za-

Zajęcia dydaktyczne w szkole, 1955 r.

kładu Poprawczego w Raciborzu kierowało nim ośmiu dyrektorów:

- **Paweł Sprysz (1951-1952)**
- **Kazimierz Massalski (1952-1955)**
- **Jan Chmiel (1955-1956)**
- **Albin Grabiec (1956-1965)**
- **Wacław Korzon (1965-1971)**
- **Edward Zychma (1972-1990)**
- **Adam Szczówka (1990-1991)**
- **Stanisław Kubacki (1991-2007)**

Od marca 2007r. obowiązki dyrektora pełni mgr Grzegorz Bulenda.

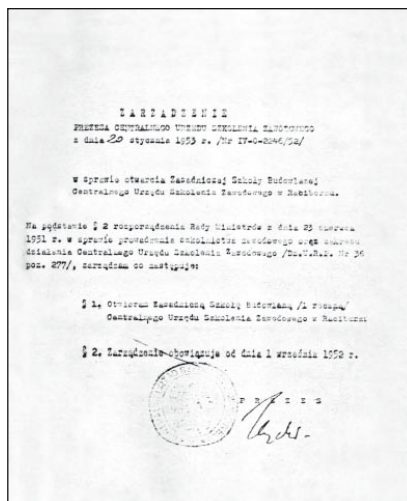
Chwila nominacji nowego dyrektora – Grzegorza Bulendy

SZKOŁA

Historia i charakter szkolnictwa w Zakładzie Poprawczym i Schronisku dla Nieletnich w Raciborzu są nierozdzielnie związane z tworzeniem się i funkcjonowaniem raciborskiej placówki jako miejsca resocjalizacji i reedukacji nieletnich.

Już w 1952r. otwarto jednoroczną Zasadniczą Szkołę Budowlaną, o kierunkach murarz, stolarz budowlany i elektromonter, przysposabiającą wychowanków do pracy w wybranych zawodach.

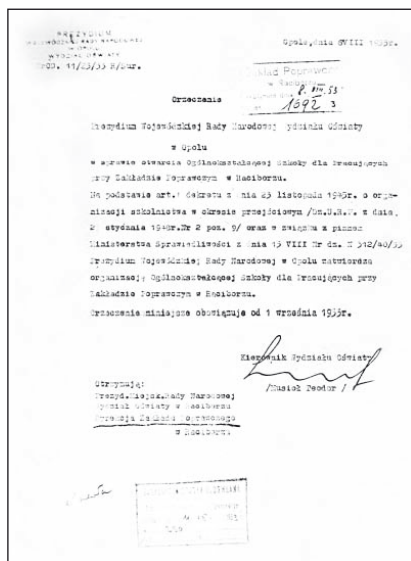

Szkoła ta, podlegająca Centralnemu Urzędowi Szkolenia Zawodowego, przeznaczona była dla chłopców starszych, zdemoralizowanych pod wpływem działań wojennych. Grupowała wychowanków o bardzo nierównym poziomie wykształcenia, bez względu na ukończoną klasę szko-

ły podstawowej. Była to młodzież z dużymi opóźnieniami w nauce i przerośnięta wiekowo. Celem szkoły było jak najszybsze wyposażenie wychowanków w umiejętności zawodowe i włączenie ich do pracy poprzez uzyskanie dyplomu pracownika kwalifikowanego.

Szkolenie teoretyczne powiązano ściśle z praktyką – młodzież zatrudniona była do prac związanych z odbudową zniszczonego budynku oraz obiektów miejskich. Szkołę tę ukończyło w czasie jej funkcjonowania 416 wychowanków.

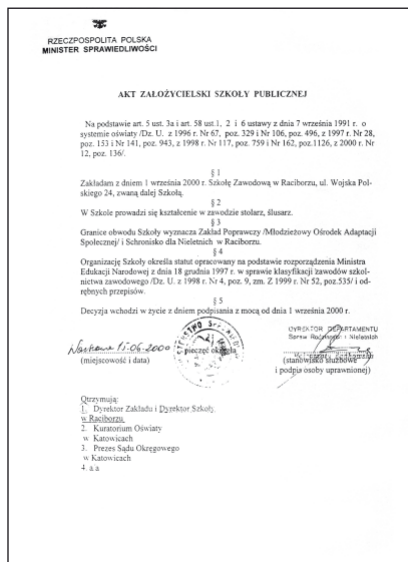

Obok szkoły budowlanej, w strukturze raciborskiego zakładu istniała od 1953r. – powołana do życia na wniosek ministra sprawiedliwości orzeczeniem Wydziału Oświaty Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu z dnia 08.08.1953r. – Ogólnokształcąca Szkoła dla Pracujących, która istniała nieprzerwanie do sierpnia 1967r. Szkoła ta przeznaczona była dla wychowanków młodszych, zaś szkoła budowlana bazowała na podbudowie szkoły podstawowej.

W roku 1956 miejsce dotychczas funkcjonującej Zasadniczej Szkoły Budowlanej zajęło szkolenie zawodowe w ramach kursów rzemieślniczych.

Pierwotnie kształcono młodzież w zawodach stolarz meblowy i tapicer, a następnie w zawodach stolarz ogólny i ślusarz ogólny.

Rok szkolny podzielony został na dwa semestry, a młodzież uczęszczała do

szkoły co drugi dzień – w pozostałe dni uczniowie odbywali praktyczne szkolenie rzemieślnicze w warsztatach szkolnych. Nauka w tychże była nieodzowną częścią procesu resocjalizacji od początku pobytu wychowanka w placówce. Praktyczna nauka zawodu, która obejmowała wszystkich wychowanków, odbywała się w warsztatach szkolnych lub w pobliskich zakładach przemysłowych. Każdy wychowanek przebywający w zakładzie miał prawo i obowiązek zdobywania umiejętności praktycznych w obranym przez siebie kierunku zawodowym.

Zwolnieni wychowankowie osiągający odpowiedni staż praktycznej nauki zawo-

du i mający ukończoną szkołę podstawową zdawali egzaminy czeladnicze przed komisją w Izbie Rzemieślniczej w Opolu, a od 1975r. w Katowicach, uzyskując stosowne dyplomy czeladnicze.

Funkcję kierownika(dyrektora) szkół w ZPiSdN w Raciborzu pełnili kolejno:

- Zygmunt Leśniewski,
- Edward Rutowicz,
- Wacław Korzon,
- Paweł Wawrzyczny,
- Edward Zychma,
- Adam Szczówka,
- Andrzej Kraiński,
- Jan Tyszkiewicz,
- Jarosław Toniarz

Obecnie szkoły w Zakładzie Poprawczym i Schronisku dla Nieletnich w Raciborzu tworzą:

- sześcioletnia szkoła podstawowa,
- trzyletnie gimnazjum,
- dwuletnia szkoła zawodowa.

Nauczanie resocjalizacyjne stosowane w szkole opiera się na zasadach ortodoksyjności, ze szczególnym uwzględnieniem zasady indywidualizacji, dominacji wychowania, treści kształcących, aktywności, dostosowania zadań do możliwości poznawczych ucznia i zasadzie pomocy w nauce.

Nauczyciele realizują zadania dydaktyczne, opiekuńcze i wychowawcze na obszarze szkoły i w ścisłej współpracy z pozostałymi działami. Współpracują z zespołem diagnostycznym i diagnostyczno-korekcyjnym, wychowawcami, nauczycielami zawodu, służbą zdrowia w zakresie stawia-

nia diagnozy i prognozy pedagogicznej. Szkoła udziela pomocy psychologicznej i pedagogicznej. Wśród form tej pomocy wyróżniono koordynowanie oddziaływań w porozumieniu z innymi pracownikami pedagogicznymi, a także współpracę z sądami dla nieletnich, kuratorami, pracownikami opieki społecznej.

Na przestrzeni lat uczniowie szkół osiągnęli wiele znaczących sukcesów, tworząc, współtworząc lub uczestnicząc w rozmaitych wewnętrznych i zewnętrznych inicjatywach, tym samym na trwale wpisując się w kulturalny i sportowy pejzaż miasta. Trudno jest znaleźć dziś imprezę o szerszym zasięgu, w której w jakikolwiek sposób nie uczestniczyliby uczniowie ze szkół w zakładzie poprawczym.

W tym już wystawa archeologiczna zorganizowana w gabinecie historycznym, której mogłoby muzeum porządnie być niejedno muzeum)

Dzięki umożliwieniu uczniom śródrocznego awansu do klasy programowo wyższej szkoła pozwala zmniejszyć opóźnienie edukacyjne nieletnich, nierzadko sięgające 3-4 lat. Rokrocznie z tej szansy korzysta kilku uczniów, którzy przed zwolnieniem z placówki mają szansę ukończyć pewien etap nauki.

O jakości pracy szkoły bardzo dobrze świadczą wyniki egzaminów zewnętrznych, jakim corocznie poddawani są uczniowie w ramach sprawdzianu po szkole podstawowej, egzaminu gimnazjalnego czy też egzaminów zawodowych. Wyniki uśrednione, nieznacznie niższe od średnich wyników w skali kraju, są zarówno świadectwem dobrego przygotowania uczniów przez nauczycieli, jak i swoistą przepustką do dalszego kształcenia ogólnego, zawodowego czy podjęcia pracy zarobkowej z dyplomem czeladniczym, honorowanym i poszukiwanym na rynku pracy.

Szkoła aktywnie i efektywnie realizuje zadania wynikające z programu pracy dydaktycznej, opiekuńczej i wychowawczej zakładu, szczególnie intensywne działania prowadząc w obszarze szeroko rozumianej dydaktyki i opieki. Od kilku lat nauczyciele realizują program Usamodzielnienie, którego ideą jest wspomaganie uczniów w podejmowaniu przez nich kolejnych ról społecznych, wyposażanie ich w niezbędne umiejętności związane z poruszaniem się po rynku pracy, aktywizacja społeczna, efektywne korzystanie z form opieki następczej, pomoc w pozyskiwaniu dla wy-

Wystawa plakatów z okazji Dnia Unii Europejskiej chowanków sprzętu AGD ułatwiającego im codzienne funkcjonowanie.

Atutami obecnie istniejących w placówce szkół są: nauczany język obcy – angielski, dobrze wyposażona siłownia, sala gimnastyczna, nowoczesna pracownia komputerowa z dostępem do Internetu, biblioteka z czytelnią, bardzo dobrze wyposażone pracownie przedmiotowe oraz stosowane przez nauczycieli metody nauczania z wykorzystaniem programów komputerowych, wykształcona, kompetentna, doświadczona i dobrze przygotowana kadra pedagogiczna, dynamiczne programy nauczania dostosowane do zmieniających się potrzeb wychowanków.

Obecnie radę pedagogiczną szkół tworzą:

- Jarosław Toniarz (dyrektor)
- Jolanta Zubko
- Adam Szczówka
- Jan Cwanek
- Zygmunt Zippel
- Rafał Lazar
- Artur Górny
- Andrzej Tomczyk.

INTERNAT

Podstawowym pionem działalności resocjalizacyjnej zakładu poprawczego i schroniska dla nieletnich jest internat. Praca wychowawcza koncentruje się w 6-ciu grupach wychowawczych (4 grupy zakładowe i 2 schroniskowe), które zajmują I i II piętro w budynku głównym. Każda grupa dysponuje zamkniętym rejonem za wyjątkiem grupy I i VI, które są zlokalizowane w jednym pawilonie. W każdej grupie znajdują się pomieszczenia przeznaczone na świetlicę, sypialnię, magazyn- szatnię, łazienkę i toaletę, a całość dopełnia duży korytarz. Pomieszczenia wyposażone są w sprzęt i urządzenia niezbędne do codziennego funkcjonowania, nauki i rekreacji. Grupy mają możliwość korzystania z łaźni, sali gimnastycznej, siłowni oraz głównej świetlicy i klubu zakładowego na dyskoteki, spotkania z rodzicami czy uroczystości grupowe.

Grupy zakładowe liczą po 12-15 wychowanków a schroniskowe po 10-12 wychowanków. Jest to ogromny postęp w stosunku do lat poprzednich, zwłaszcza tych z początku istnienia naszej placówki, gdzie liczebność grup oscylowała wokół 40-50 wychowanków. W miarę upływu czasu liczebność zakładu malała, a grup wychowawczych przybywało, co umożliwiało zmniejszenie zaludnienia grup i zmianę systemu wychowawczego.

Zgodnie z obowiązującym porządkiem dziennym praca wychowawcza z grupą dzieli się na dwie pory: poranną i popołudniowo-wieczorną.

W porze porannej, a więc między godziną 7.00-8.00, odbywa się krótka

gimnastyka, toaleta, sprzątanie rejonów grupowych, śniadanie i przygotowanie się do wyjścia do szkoły lub warsztatów szkolnych.

W porze popołudniowo-wieczornej po przybyciu ze szkoły i warsztatów poza posiłkami – obiadem i kolacją – odbywają się m.in. zajęcia sportowe, rekreacyjne, kulturalno-oświatowe, zajęcia otwarte, nauka własna, pogadanki i rozmowy indywidualne, prace porządkowe w grupie i gospodarcze na rzecz zakładu, prace użyteczne na rzecz środowiska lokalnego, rozgrywki sportowe, wyjścia do kina, na basen, do siłowni, zajęcia w zespołach zainteresowań, oglądanie wybranych programów edukacyjnych i rozrywkowych w TV, toaleta wieczorna. Dzień kończy się ciszą nocną o godz. 21.30.

W niedziele i święta obowiązuje inny porządek dnia – po pobudce o godz. 8.00, toalecie i śniadaniu odbywa się msza św. i odwiedziny rodziców i opiekunów. Popołudniowe zajęcia mają głównie charakter rekreacyjno-wypoczynkowy.

Zakładowe muzykowanie

Podstawą organizacji pracy zajęć w internacie jest roczny plan pracy wychowawczej internatu obejmujący całokształt działalności poszczególnych grup wychowawczych.

Plan pracy wychowawczej zawiera w szczególności:

- główne zadania wychowawcze, opiekuńcze i terapeutyczne,
- określenie istotnych potrzeb i zainteresowań wychowanków,
- zasady kierowania nieletnich do grup wychowawczych,
- przydział czynności wychowawcy,
- harmonogram okolicznościowych uroczystości, wycieczek i imprez kulturalno-oświatowych i sportowych.

Na przestrzeni lat różnie kształtowała

W siedzibie Jurajskiej Grupy GOPR

się selekcja wychowanków do poszczególnych grup wychowawczych, miała i ma ona ograniczone rozmiary. Z uwagi na względy organizacyjne (mała ilość grup wychowawczych), selekcja odbywa się według takich kryteriów jak: wiek, rozwój psychofizyczny i częściowo uwzględnia nasilenie zaburzeń w zachowaniu. Zwraca się również uwagę na stopień demoralizacji nieletniego.

W raciborskim zakładzie każda grupa wyrobiła sobie swój własny charakter i specyficzny klimat wychowawczy, co najpełniej znajduje odbicie w zachowaniu wychowanków, ich zainteresowaniach i wystroju pomieszczeń grupy. I tak grupy schroniskowe są zorientowane na działania arteterapeutyczne, grupa II skupia chłopców zainteresowanych aktywnością fizyczną; grupa III jest grupą turystyczną, korzystając z wła-

Finał spartakiady lekkoatletycznej

snego zakładowego transportu wychowankowie podróżują do najdalszych zakątków Polski. Grupa IV to grupa siatkarska, a V - grupa rowerowa, której wychowankowie regularnie odbywają wycieczki rowerowe po bliższej i dalszej okolicy.

Niezależnie od specjalizacji grup w internacie rozwija się bujnie życie sportowe. Organizowane były i są co roku mistrzostwa zakładu w różnych konkurencjach zarówno drużynowych i indywidualnych.

Sala gimnastyczna i siłownia, dobrze wyposażone w przybory i przyrządy do uprawiania gimnastyki i gier sportowych, wykorzystywane są przede wszystkim w okresie jesienno-zimowym w pełnym wymiarze godzin przez wychowanków i pracowników. W ramach współpracy z Ośrodkiem Sportu i Rekreacji oraz miejscowymi szkołami młodzież nasza korzy-

sta przez cały rok z ich sportowych obiektów, między innymi z pełnowymiarowego, profesjonalnego boiska, krytej bieżni tartanowej, pływalni i lodowiska.

Od kilkunastu lat w kalendarzu internatu znajduje się wiele imprez sportowych o zasięgu zakładowym i ogólnomiejskim, m.in. zawody w piłce siatkowej o Puchar Dyrektora Zakładu, spartakiady – letnia i zimowa.

Wychowankowie biorą czynny udział ze znaczącymi sukcesami w mistrzostwach

Drużyna siatkarzy z opiekunem

Raciborza. W latach 70-tych wychowankowie naszego ośrodka osiągnęli duże sukcesy na zorganizowanych spartakiadach zakładów poprawczych w Świdnicy, gdzie nasz wychowanek wygrał skok wzwyż z wynikiem 178cm i skok w dal z wynikiem 698cm. W zawodach brali udział także pracownicy placówki.

Nasi wychowankowie brali i biorą udział w zajęciach sportowych miejscowych klubów sportowych i z powodzeniem bronią ich barw. Do już istniejących cyklicznych imprez sportowych wprowadzono „Lekkoatletyczny Memoriał im. Andrzeja Młodego”, poświęcony pamięci przedwcześnie zmarłego wychowawcy oraz organizowany przez zakład Międzynarodowy Turniej w Międzynarodowy Turniej Piłki Nożnej o Puchar Prezydenta Miasta, 2003r.

Piłce Nożnej o Puchar Prezydenta Miasta Raciborza z udziałem młodzieży z zaprzyjaźnionego ośrodka z Grossefehn w Niemczech, szkoły z Czech oraz miejscowych szkół i klubów sportowych, który ma już ponaddziesięcioletnią tradycję.

W ramach współpracy z Klubem Olimpijczyka „Sokół” w Raciborzu niemal co roku nasi wychowankowie spotykają się z wybitnymi sportowcami-olimpijczykami. W spotkaniach z młodzieżą brali udział m.in. Piotr Starzyński, Maria Kwaśniewska-Maleszewska Ryszard Wolny, Marian Sypniewski, Andrzej Supron, Marian Zieliński, Alicja Pęczak. Zakład nasz odwiedzili również Irena Szewińska i Władysław Komar.

Sukcesy sportowe notowali również nasi pracownicy, którzy w latach 80-tych odnosili znaczące sukcesy w organizowanych przez Sąd Wojewódzki w Katowicach spartakiadach.

Również na terenie Raciborza drużyna siatkówki odnosiła kilka spektakularnych sukcesów z zajęciem pierwszego miejsca w mistrzostwach Raciborza włącznie. Dobre tradycje w tej dziedzinie kontynuowa-

Spartakiada z udziałem placówek dla nieletnich Ministerstwa Sprawiedliwości

ne są do dziś. Drużyna siatkarzy naszego zakładu, złożona z pracowników szkoły i internatu, w Mistrzostwach Zakładów Poprawczych i Schronisk dla Nieletnich zajęła III miejsce w 2000r. a miejsce II w latach 2001-2004r., by w roku 2006 zdobyć tytuł najlepszej drużyny w Polsce.

W ramach zajęć sportowych, rekreacyjnych, kulturalno-oświatowych w internacie wychowanek ma możliwość czynnego i atrakcyjnego spędzania czasu wolnego; korzystania z boisk piłkarskich, sal gimnastycznych, krytej pływalni, krytej bieżni tartanowej; oferowany jest mu udział w wycieczkach pieszych, rowerowych i autokarowych do atrakcyjnych miejsc w całej Polsce i za granicą; udział w rozmaitych konkursach sportowych, plastycznych, literackich, muzycznych; obchodzenie świąt i ważnych rocznic narodowych; możliwość współudziału w rozwijaniu międzynarodowego partnerstwa z ośrodkiem pomocy młodzieży w

Mistrzowie Polski w Piłce Siatkowej, Kcy-nia 2006r.

niemieckim Grossefehn; częste spotkania ze znanymi i ciekawymi ludźmi. W internacie wychowanek ma możliwość rozwijania swoich zainteresowań i pasji w ramach działających kół: teatralnego, sportowego, ogólnorozwojowego, dziennikarskiego, muzycznego i wielu innych.

W latach 70-tych organizowano przez kilka lat obozy nad morzem w Międzywodziu, gdzie stworzono integracyjną atmosferę wychowawczą. Wychowankowie wspólnie

Wakacyjny obóz w Międzywodziu nad Morzem Bałtyckim

z pracownikami i ich rodzinami wspólnie korzystali z różnych form wypoczynku.

Ważnym elementem pracy wychowawczej internatu jest współpraca z wyższymi uczelniami i ich studentami, zwłaszcza o kierunku pedagogicznym. Studenci Uniwersytetu Wrocławskiego i Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu oraz wielu innych uczelni w ramach praktyk studenckich uczestniczą w organizacji czasu wolnego wychowanków, w rozmowach indywidualnych oraz organizują zajęcia wyrównawcze z poszczególnych przedmiotów w formie wolontariatu. Biorą wspólnie z wychowankami udział w różnych imprezach kulturalno-oświatowych, zajęciach pokazowych oraz dyskotekach w klubie zakładowym.

Interesującą formą współpracy z wychowankiem, formą pochodzącą właśnie z Raciborza, jest tzw. patronat. Polega on na tym, że wychowanek wybiera sobie spośród pracowników pedagogicznych jedną osobę, która otacza wychowanka szczególną opieką wychowawczą i dydaktyczną oraz socjalną. To patron jest dla wychowanka najbliższą osobą podczas jego pobytu w placówce, najpełniej orientuje się w jego potrzebach, działa długofalowo i planowo na rzecz jak najlepszego poznania swojego podopiecznego.

Dyskoteka ze studentami z Uniwersytetu Wrocławskiego, 2006r.

Duży wpływ na powodzenie pracy resocjalizacyjnej internatu ma osoba wychowawcy. Dobór kadry pedagogicznej, jej kwalifikacje zawodowe i moralne są bardzo istotne. To wychowawca podejmuje trudne zadanie przywrócenia społeczeństwu „zdrowego” człowieka z odpowiednimi kwalifikacjami zawodowymi.

Obecnie kadrę wychowawczą internatu tworzą:

- Kazimierz Wolny (kierownik),
- Mariusz Zychma (z-ca kierownika),
- Piotr Madera,
- Grzegorz Dobrzański,
- Grzegorz Wala,
- Edward Dąbał,
- Zbigniew Kołek,
- Maciej Górski,
- Janusz Perek,
- Grzegorz Machelski,
- Michał Dyja,
- Dariusz Kałka,
- Piotr Kuśka,
- Dariusz Kosmala,
- Andrzej Kuc,
- Marcin Kędzierski.

WARSZTATY SZKOLNE

Przygotowanie wychowanka do samodzielnego i prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie nieodłącznie wiąże się ze zdobyciem kwalifikacji zawodowych, a w perspektywie podjęciem przez niego pracy zawodowej. Stąd nauka zawodu jest integralną częścią resocjalizacji nieletnich od pierwszych dni pobytu w placówce.

potrzeb zakładu

W początkowym okresie lat 50-tych, m.in. ze względu na bardzo zróżnicowany poziom wykształcenia powojennego pokolenia młodzieży, jednym z celów pracy resocjalizacyjnej było jak najszybsze wyposażenie wychowanków w niezbędne umiejętności zawodowe. W tamtym czasie chłopcy uzyskiwali dyplom pracownika kwalifikowanego w zawodach: murarz, stolarz budowlany i elektryk. Teoretyczna nauka zawodu odbywała się w ramach otwartej w 1952r. Zasadniczej

Warsztaty szkolne przy ul. Adamczyka w Raciborzu

Historia warsztatów szkolnych związana jest nierozdzielnie z ponad 50-letnią historią całego zakładu. Praktyczna nauka zawodu zorganizowana była nawet wcześniej niż kształcenie ogólne.

W 1951r. pierwsi wychowankowie, którzy zostali umieszczeni w raciborskiej placówce pracowali przy odbudowie zniszczonego budynku, wykonując różnego typu prace budowlane, a w kolejnych latach pomagali przy dalszej adaptacji budynku dla

Szkoły Budowlanej, natomiast praktyczne umiejętności w zawodzie wychowankowie zdobywali w warsztatach szkolnych, które mieściły się wówczas w głównym budynku zakładu.

W kolejnych latach (od 1956r.) kiedy to do raciborskiej placówki zaczęto przyjmować wychowanków młodszych wiekiem, nastąpiła reorganizacja szkolenia zawodowego, w miejsce szkoły zawodowej wprowadzono kursy rzemieślnicze. Początkowo

Wystawa prac warsztatowych wychowanków, 1998r.

były to kursy zawodu: stolarz-meblowy oraz tapicer, a od 1962r. stolarz meblowy i ślusarz. Ukończenie kursu zwieńczone było uzyskaniem dyplomu czeladnika w wybranym zawodzie, po złożeniu egzaminu przed Komisją Izby Rzemieślniczej w Opolu, a po reformie administracyjnej kraju – w Katowicach.

Niezależnie od zajęć w warsztatach szkolnych starsi wychowankowie odbywali praktykę zawodową na terenie zakładów przemysłowych Raciborza m.in.: W Fabryce Obrabiarek „Rafamet”, w Fabryce Kotłów „Rafako”, w Zakładach Naprawczych Taboru Kolejowego, Cukrowni, Betoniarni i in.

Do 1960r. warsztaty szkolne znajdowały się w gmachu zakładu w miejscu obecnej sali gimnastycznej oraz w suterrenach. Panująca w placówce ciasnota lokalowa oraz ciężkie warunki pracy w warsztatach spowodowały, iż Ministerstwo Sprawiedliwości wspólnie z dyrekcją zakładu czyniły usilne starania o pozyskanie nowych pomieszczeń na warsztaty szkolne. W 1960r. warsztaty zostały przeniesione do pomiesz-

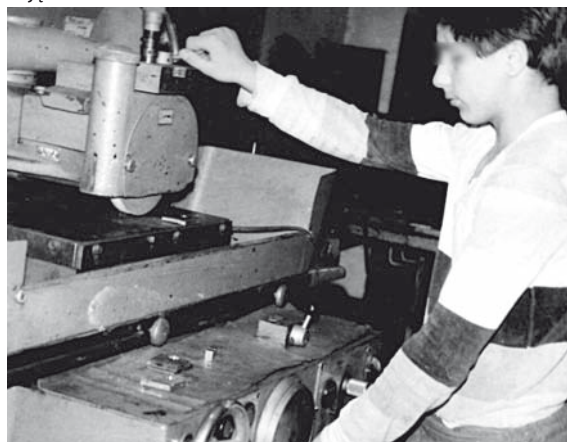
czeń po dawnych pruskich stajniach przy ul. Zamkowej, oddalonych od głównego gmachu o ok. 2,5km

W kolejnych latach, mimo iż warunki lokalowe były bardzo trudne, następował rozwój warsztatów. Wyposażane były w coraz to nowocześniejszy sprzęt, udoskonalano metody i formy szkolenia zawodowego wychowanków. Przełomowym rokiem był rok 1997, kiedy to w lipcu fala powodziowa całkowicie zalała i zniszczyła warsztaty szkolne.

Dzięki ogromnemu zaangażowaniu i ofiarności pracowników, a także samych wychowanków udało się pomieszczenia warsztatowe i park maszynowy doprowadzić do stanu umożliwiającego wznowienie działalności. Za trud i wkład pracy oraz wybitne osiągnięcia dydaktyczne warsztaty szkolne zostały wyróżnione w 1998r. nagrodą specjalną Ministra Sprawiedliwości.

Po powodzi nieodzownym było podjęcie decyzji o wskazaniu nowej lokalizacji warsztatów, gdyż ze względu na stan techniczny budynku, który groził jego zawaleniem, nie nadawał się on do dłuższej eksploatacji.

Lokalizacja nowego budynku warsztatów w dzielnicy Płonia – tak jak i dotychczas Zajęcia warsztatowe

Była siedziba warsztatów szkolnych przy ul. Zamkowej w Raciborzu

sowa – jest również oddalona od głównego gmachu ok. 2,5 km. Pozostanie więc nadal specyfiką tutejszego zakładu, a nawet już pewnego rodzaju unikalną w skali kraju tradycją, codzienne przejście wychowanków wyłącznie pod opieką nauczycieli zawodu przez całe miasto na zajęcia warsztatowe.

Odnosząc się do historii działalności warsztatów szkolnych należy podkreślić, iż taka forma nauki zawodu – poprzez nabywanie praktycznych umiejętności w zakładach przemysłowych, w środowisku otwartym – była rzeczą niezmiernie cenną i ważną ze względów wychowawczych. Sprzyjała uspołecznianiu nieletnich, kształtowaniu w nich właściwej hierarchii wartości, w tym znaczenia pracy dla człowieka, uczyła odpowiedzialności za swoje zachowanie i efekty pracy.

Współpraca z raciborskimi zakładami przez wiele lat układała się bardzo pomyślnie. Została niestety ograniczona pod koniec lat 80-tych, kiedy to na skutek zmian polityczno-gospodarczo-ekonomicznych

zachodzących w kraju, zakłady te przeżywały trudności finansowe. Spowodowało to konieczność redukcji zatrudnienia nie tylko etatowych pracowników, lecz także naszych wychowanków.

Z upływem lat zatrudniano w warsztatach coraz bardziej kwalifikowaną kadrę instruktorską i nauczycieli zawodu. W latach 50-tych i 60-tych wielu pracowników warsztatów posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe lub mistrzowskie. Kadra ta spełniała swoje zadania w zakresie umiejętności zawodowych, natomiast brak jej było kwalifikacji pedagogicznych. Sytuacja w chwili obecnej przedstawia się zgoła odmiennie. Wśród pracowników zatrudnionych w warsztatach szkolnych aktualnie, w przeważającej większości to osoby z wyższym lub średnim technicznym wykształceniem uzupełnionym dodatkowo o kursy pedagogiczne lub studia podyplomowe w zakresie resocjalizacji.

W chwili obecnej warsztaty szkolne funkcjonują również jako Gospodarstwo

ŻYJĄC W POPRZEK

Minęło 55 lat od dnia, w którym swą oficjalną działalność rozpoczął zakład poprawczy. Dziś trudno wyobrazić sobie panoramę Raciborza bez monumentalnego budynku przy ulicy Wojska Polskiego i jego mieszkańców. Choć jeszcze w latach 60. tu i ówdzie pojawiały się głosy, żeby poprawczak przenieść poza miasto, to dziś dominuje pogląd, że placówka przynosi Raciborzowi więcej pożytku, niż szkody.

Wielu spośród nas nierzadko widuje grupę młodych ludzi maszerujących przez miasto. Pochyleni nad swoimi problemami rzadko zastanawiamy się, kim są ci, którzy w tak młodym wieku popadli w konflikt z prawem. Wielu zaś wystarczyłby rzut okiem na ich akta. Każdy przypadek to osobne studium konfliktów ze światem dorosłych, z najbliższą rodziną, ze szkołą.

System wychowawczy zawiódł. Pozostał młody człowiek. Samotny, często niemający nikogo, kto mógłby być oparciem. Alternatywa? Kraść, dokonywać rozbojów, pić, narkotyzować się... To wszak żadna alternatywa. Znacznie lepszym wyjściem okazało się dać temu młodemu człowiekowi szansę, spróbować przywrócić mu wiarę w siebie samego i innych ludzi.

Kadra raciborskiego zakładu poprawczego przez lata funkcjonowania wypracowała nowatorskie i twórcze metody

Zalane warsztaty szkolne przy ul. Zamkowej, powódź 1997r.

Pomocnicze przy Zakładzie Poprawczym w Raciborzu zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Nakłada to konieczność zapewnienia normalnej produkcji, poszukiwania kontrahentów i rynku zbytu przy równoczesnym kształceniu zawodowym wychowanków.

Zajęcia warsztatowe prowadzone są w dwunastu grupach praktycznej nauki zawodu. Celem zajęć praktycznej nauki zawodu jest wyuczenie umiejętności manualnych i nawyków do pracy indywidualnej i zespołowej. Z upływem lat zatrudniano w warsztatach coraz bardziej kwalifikowaną kadrę instruktorską i nauczycieli zawodu. W latach 50-tych i 60-tych wielu pracowników warsztatów posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe lub mistrzowskie. Kadra ta spełniała swoje zadania w zakresie umiejętności zawodowych, natomiast brak jej było kwalifikacji pedagogicznych.

Kadra warsztatów dziś to osoby posiadające wyższe wykształcenie lub wykształcenie średnie techniczne uzupełnione o dodatkowe kursy pedagogiczne lub kwalifikacyjne. Kadre uzupełniają pracownicy administracji i obsługi, którzy wzapewniają prawidłowe funkcjonowanie warsztatów pod względem finansowym, bhp i ochrony obiektu w czasie pozaprodukcyjnym.

Warsztaty szkolne funkcjonują również jako Gospodarstwo Pomocnicze, co nakłada na nie obowiązek zapewnienia normalnej produkcji, poszukiwania kontrahentów i rynku zbytu. Z tego tytułu warsztaty szkolne realizują wiele zamówień w zakresie wykonania regałów metalowych, szaf biurowych z płyt laminowanych, opakowań drewnianych, toczonych elementów stalowych, elementów drewnianych i stalowych dla autobusów szynowych, stolarki budowlanej itp. Wykonywane są również mniejsze

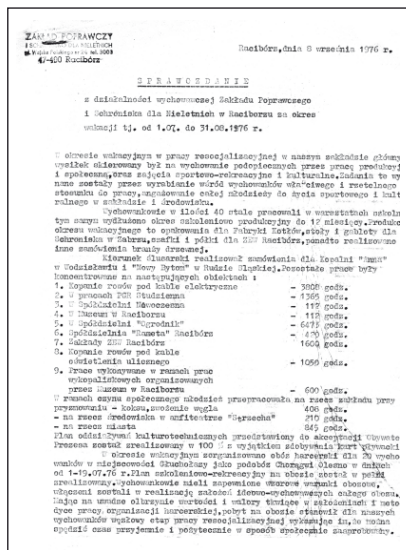
współpracy z nieletnimi. U podstaw tych działań legło zaś przekonanie, że proces społecznej readaptacji wychowanków musi odbywać się w oparciu o środowisko lokalne.

Współpraca zakładu poprawczego z instytucjami miejskimi jest tak samo długa, jak historia jego istnienia. Już pierwsze grupy wychowanków podnosiły to miasto z ruin i pomagały leczyć powojenne rany. Później rozwinęła się współpraca z wszystkimi liczącymi się w Raciborzu zakładami pracy. Ostatnie lata to czas działań społecznych na rzecz Szpitala Powiatowego, OSiRu, raciborskich szkół, przedszkoli itp. Zawsze tam, gdzie potrzeba rąk do pracy nie może zabraknąć wychowanków. Nie inaczej było choćby w 1997 roku, gdy stawiali tamy rozszalałej Odrze i wyrwali jej kolejne fragmenty Raciborza. A przecież nie bronili swojego rodzinnego miasta.

Dziś coraz głośniejszy słychać o artystycznych i sportowych sukcesach placówki. Sportowy pejzaż Raciborza współtworzą imprezy organizowane lub współorganizowane przez zakład: Międzynarodowy Turniej Piłkarski, w którym obok młodzieży szkół raciborskich uczestniczą zaprzyjaźnione ekipy z Czech i Niemiec, Turniej Siatkówki Piłkowej dla Gimnazjów i Szkół Średnich, Turniej Piłki Siatkowej dla Gimnazjów i Szkół Średnich o Puchar Dyrektora itd. Od 13. lat kwitnie oparta na bliskich kontaktach współpraca z ewangelickim Centrum Pomocy Młodzieży w niemieckim

Działający w placówce Muzyczny Teatrzyk BAJ corocznie zaprasza na swoje przedstawienia kukielkowe kilka tysięcy najmłodszych mieszkańców Raciborza; Teatr Ekspresji Ruchowej TARTAK swoimi ekwilibrystycznymi popisami na szczudłach uświetnia już nie tylko miejskie uroczystości, ale z powodzeniem reprezentuje miasto podczas artystycznych happeningów w Łodzi, Katowicach czy Opawie, zadziwiając widzów opaniem trudnej sztuki pantomimy. Uczniowie szkół coraz częściej wygrywają konkursy poetyckie (zdominowali OKRUCH-a, wygrywając trzy lata z rzędu) i literackie, jak np. Ogólnopolski Konkurs Literacki pt. „Ścieżki mojego świata”, w którym od czterech lat nie mają sobie równych w kraju. Ich prace literackie drukowane są w ogólnopolskich czasopismach kulturalnych. Wszystkich sukcesów nie sposób wymienić, ale nie byłyby one możliwe, gdyby to miasto i jego mieszkańcy nie dali wychowankom kredytu zaufania, gdyby wielu ludzi dobrej woli – sponsorów, patronów, sprzymierzeńców – nie wspierało nauczycieli i wychowawców w ich codziennej pracy. Pracy, która dla młodych ludzi powierzonych ich opiece stała się nowym sposobem na życie; sposobem, którego nikt im wcześniej nie oferował. Tu, w Raciborzu, nierzadko z dala od własnego domu, znaleźli swój mały kawałek świata.

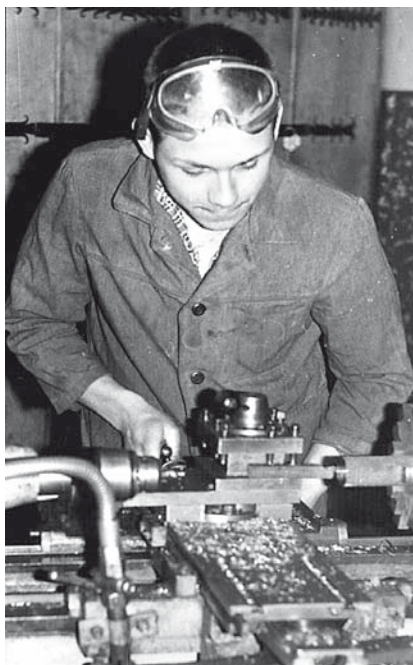
30

Warsztaty wyposażone są w nowoczesny sprzęt: strugarki, piły, frezarki, szlifierki, suszarnię, prasy, wiertarki, tokarki, frezarki, piły ramowe, kuźnie, spawalnię.

System szkolenia zawodowego wychowanków w ciągu lat pracy warsztatów ulegał zmianom i modyfikacjom. Miniony okres, mimo różnych trudności i przeciwności losu, w historii warsztatów należy ocenić bardzo pozytywnie. Dzięki nabytym umiejętnościom zawodowym, wypracowaniu właściwego stosunku do pracy i poczucia

Zajęcia w warsztatach szkolnych, ślusarnia.

obowiązku wielu wychowanków podjęło pracę po zwolnieniu z placówki i do dnia dzisiejszego prawidłowo funkcjonuje zawodowo w środowisku wolnościowym.

Kadrę pedagogiczną warsztatów szkolnych tworzą obecnie:

- Wiktor Lew – kierownik
- Marek Wypasek – z-ca kierownika
- Henryk Sokół,
- Krzysztof Lipiński,
- Mariusz Banek,
- Józef Piegza,
- Piotr Stocki,
- Marek Cyran,
- Grzegorz Korszyłowski
- Marian Pączko.

Ponadto zatrudnieni są:

- Dariusz Tarczoń

OAZA CIENIA...

Racibórz od zawsze był miastem, w którym pokojowo współżyły różne nacje. Przetoczył się przez to miasto walec historii, zostawiając jednak nie ruiny, a wiele niezwykłych budowli i miejsc. Jednym z takich niezwykłych i magicznych budynków jest bez wątpienia gmach Zakładu Poprawczego przy ul. Wojska Polskiego 24.

Okazały gmach najlepiej prezentuje się późnym popołudniem. Oświetlony zachodzącym słońcem i ocieniony rosnącymi przed nim bukami zaskakująco lekko łączy w sobie surowość neorenesansowej cegły z bogatą ornamentyką portalu i nastrożnych wieżyczek. Para wyrzeźbionych w drewnie postaci, strzegąca wejścia do budynku, spogląda na spieszących dokąś przechodniów. Może te drewniane atlasy wspominają czasy, kiedy po ulicznych kocich łbach przejeżdżały dorożki, a pięknie ubrani mężczyźni spacerowali pod rękę z dystyngowanymi damami wachlującymi się w skwarny dzień. Może rozmyślają o czasach, kiedy wokół słychać było inny język, tak niepodobny do naszego? Nie wiadomo. Z pewnością najlepiej wyrażają więź przeszłości z teraźniejszością – są tym samym, choć nie takim samym. Czas oraz wyroki historii niezbyt łagodnie obeszły się z ich delikatną materią. Drewno nie jest nieśmiertelne.

Ogromne, drewniane drzwi prowadzą do zupełnie innego świata. Tuż przed nimi

ruchliwa ulica Wojska Polskiego, sznurek pędzących przed siebie samochodów, setki ludzi spieszących dokądś w bardziej lub mniej ważnych sprawach . Za drzwiami zaś cisza, spokój, półmrok. Czas wydaje się płynąć tutaj inaczej, wolniej, leniwiej. Kroki odbijają się zwielokrotnionym echem od ścian, ubogie światło niemal niezauważalnie omiata wysoko sklepiony korytarz. I te miłościwie panujące w tym miejscu znaki zapytania. Jak wyglądały te wnętrza w czasach, kiedy pracowali tu urzędnicy pruskiego Sądu Krajowego? Co mieściło się w dzisiejszych salach lekcyjnych? Czy w piwnicach rzeczywiście przebywali aresztowani? Ile osób pożegnało się w tych murach z wolnością? A ile – to już współczesność – na tę wolność z utęsknieniem czeka?

Zadając sobie te pytania możemy podziwiać szerokie schody otoczone piękną kolumnadą, bogato rzeźbione sklepienia w dzisiejszej sali gimnastycznej i świetlicy czy też poczuć nastrojowy klimat pomieszczeń na najniższej kondygnacji, które dziś pełnią funkcję kuchni, stołówki, klubu. Jakie tajemnice powierzone zostały przepastnym czeluściom sejfów, który dziś stoi na zapleczu jednego z pomieszczeń i do otwarcia którego potrzeba dużo siły?

Gdy na zewnątrz słońce rozpala ściany mocno do siebie przytulonych kamienic, tu wewnątrz, niepodzielnie panuje przyjemny chłód. Oaza cienia pośród skąpanego w słońcu oceanu z kamienia, cegły i wielkiej płyty.

ZESPÓŁ DIAGNOSTYCZNY I DIAGNOSTYCZNO -KOREKCYJNY

W skład zespołu wchodzi psycholog, pedagog, lekarze specjaliści (psychiatra, internista) realizujący zadania wychowawczo-terapeutyczne dotyczące wychowanków i ich rodzin.

Osoby te ściśle współpracują ze sobą, przy czym każda z nich stosuje narzędzia diagnostyczne i metody pracy wynikające ze specjalności, które reprezentują.

Zespół diagnostyczno-korekcyjny w Zakładzie Poprawczym w Raciborzu tworzą:

- psycholog – Jolanta Giera
- pedagog – Dorota Ajdukiewicz
- pedagog – Jarosław Rzehak
- psychiatra – Jacek Prach
- internista – Jarosław Krężel

Wspieranie postaw i zachowań, które przyczyniają się do samodzielnego i odpowiedzialnego kształtowania życia wychowanków schroniska dla nieletnich i zakładu poprawczego to główny motyw funkcjonowania zespołów: diagnostycznego i diagnostyczno-korekcyjnego. Od pierwszych dni pobytu wychowanka w placówce fachowe działanie pracowników zespołów koncen-

Pracownicy zespołu diagnostycznego i diagnostyczno-korekcyjnego

truje się na wspomaganie przystosowania się do fazy przejściowej, jaką jest pobyt w tego typu placówkach, odnalezieniu się w sytuacjach krytycznych, konfliktach międzyludzkich, aż po odnalezienie drogi życiowej. Służy temu badanie i obserwacja wychowanków - od rozmowy adaptacyjnej, przez ustalenie stanu zdrowia, jakości relacji rodzinnych i środowiskowych, sprawianych trudności wychowawczych, form i przejawów zachowań przestępczych, nałogów, zaburzeń rozwojowych, występowania ewentualnych psychopatologii, cech osobowości wychowanka, poziomu umiejętności szkolnych po określenie zainteresowań, potrzeb, planów na przyszłość – czyli diagnoza psychologiczno-pedagogiczna i lekarska. Jej efekty to – zakwalifikowanie wychowanka do odpowiednich form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, lekarskiej, ustalenie i konsultowanie w zakresie doboru odpowiednich metod wychowawczych, opracowywanie indywidualnych programów resocjalizacji dla wychowanków, udzielanie wychowankom pomocy w umacnianiu, a czasami nawiązywaniu na nowo kontaktów z rodzicami lub opiekunami, doraźne wsparcie i pomoc w załatwianiu codziennych spraw niezwiązanych z pobytem w placówkach (np. rent, dowodów osobistych), profilaktyka w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i palenia tytoniu – czyli terapia, profilaktyka, leczenie, resocjalizacja, rewalidacja.

OBSŁUGA I ADMINISTRACJA

Prawidłowa i planowa działalność placówki nie byłaby możliwa, gdyby nie zaangażowanie i rzetelna praca osób zatrudnionych w dziale administracyjnym i gospodarczym. Z pracownikami działu administracyjnego i obsługi spotyka się każdy wychowanek już w pierwszym dniu swojego pobytu w placówce podczas procedur związanych z przyjęciem go do schroniska lub zakładu. Potem pracownicy działu prowadzą istotną dokumentację pobytu wychowanka w placówce, dbają o jego podniebienie i potrzeby bytowe. Organizując administracyjną stronę działalności placówki pracownicy działu współuczestniczą tym samym w procesie resocjalizacji, pełniąc zadania opiekuńcze i socjalne.

Zespół administracyjno-gospodarczy tworzą:

- Krystyna Cieślak – gł. księgowa
- Teresa Trębacz – kierownik administracyjno-gospodarczy
- Lidia Sabik-Pyra – sekretarka
- Leokadia Kowalewska – intendent
- Katarzyna Olszyna – kadry
- Krystyna Fiołka – księgowość
- Anna Zieleń – księgowość
- Agata Ochrombel – pracownik gospodarczy
- Julian Ochrombel – pracownik gospodarczy
- Andrzej Lizak – kierowca

Pracownicy administracji, 2007r.

- Renata Rudzka – szwaczka
- Maria Rudek – magazynier
- Kuchnia:
- Węgrzyn Czesława – kierownik kuchni
- Szłaga Małgorzata – kucharka
- Wieczorek Ruta – kucharka
- Jasińska Katarzyna – kucharka
- Kołomyjska Małgorzata – kucharka
- Nawrotkiewicz Iwona – kucharka

Służba strażnicza:

- Ciuruś Piotr
- Dorobisz Adrian
- Drohomirecki Adrian
- Gomułka Mirosław
- Kałus Krystian
- Klejny Janusz
- Kremser Zygmunt
- Kućma Henryk
- Szymura Jerzy
- Trefon Dariusz
- Wilk Witold
- Żurowicz Marian

*"Jedną z celów wojny w wojnie jest
resocjalizacja mieszkańców
- powinniśmy być w tym Zakładzie Rehabilitacji,
gdzie nie z odwołaniem do przeszłości,
lecz z pomocą, którą oni otrzymują,
wtedy przestaniemy być więźniami"*

*Główny dyrektor
i jego najbliżsi współpracownicy*

Dr J. K. K.
*dyrektor Zakładu Rehabilitacji
w Raciborskiej Fabryce Kotłowej*

9.05.2006

WSPÓŁPRACA ZE ŚRODOWISKIEM OTWARTYM

Integracja ze środowiskiem otwartym jest jednym z kluczowych założeń naszej działalności. Proces resocjalizacji nieletnich w raciborskiej placówce jest ukierunkowany tak, aby wytyczone cele działalności powiązać jak najpełniej z rytmem codziennego życia miasta, jego ofertą i potrzebami, a przez to bezpośrednio generować pozytywne zmiany w osobowości wychowanków.

Już w latach 50-tych nasi podopieczni pracowali przy budowie Raciborskiej Fabryki Kotłów „Rafako”, odgruzowywaniu miasta po zniszczeniach wojennych, budowie stadionu, jeździli do PGR-ów na tzw. akcje żniwne nawet do byłego woj. szczecińskiego.

Wychowankowie podczas akcji żniwnej, 1959r.

Pomagali przy wykopkach ziemniaków i buraków. Szczególnie wyróżnili się w czasie powodzi w 1997r. przy rozładunku transportów z pomocą humanitarną i przy usuwaniu skutków powodzi. Harcerze z „Nieprzetartego Szlaku” wielokrotnie wspólnie z młodzieżą szkół raciborskich przebywali na obozach w Pleśnej, Sośnicowicach, uczestniczyli w rajdach harcerskich. Były również organizowane obozy wędrowne w Beskidzie Śląskim i Żywieckim, Karkonoszach, obozy w Międzywodziu, Kuźni Raciborskiej, Głuchołazach, Rudach Raciborskich.

Od 1976r. w czasie wakacji wielokrotnie organizowano obozy archeologiczne (Łubowice, Samborowice, Włodzienin, Bardo Śląskie), które miały duże znaczenie w resocjalizacji nieletnich. W czasie ich trwania następowało przejmowanie przez młodzież niedostosowaną społecznie pozytywnych wzorców zachowań od studentów archeologii i pedagogiki. Obozy takie stwarzały także możliwości czasowego odsunięcia wychowanków od wpływów podkulturowych i ukazanie im wagi wiedzy i inteligencji w życiu człowieka. W czasie takich obozów następowały zmiany pozycji socjometrycznych wśród wychowanków poprzez otrzymywanie gratyfikacji od wszystkich pozostałych uczestników obozu. Praca studentów i naukowców przy wykopaliskach pokazała wychowankom, w jakim sposób można łączyć zainteresowania z pracą zawodową, uczciwie zdobywać środki finansowe dla swoich potrzeb, planów i marzeń. Nie sposób pominąć także

Wychowankowie z opiekunami na Placu Zamkowym w Warszawie

Oboz archeologiczny, podsumowanie dnia

walorów dydaktycznych tych obozów. Wychowankowie przyswoili sobie znacznie większy zasób wiedzy w zakresie kultury ludzkości, rozwoju społeczeństw, postępu technicznego, a poprzez wycieczki po okolicy – wiadomości z geografii.

W okresie wakacji raciborska placówka organizowała także akcje rewitalizacji zespołów zabytkowych w Będzinie, Krakowie, Zamościu. W czasie tych obozów wychowankowie mieli możliwość odbycia praktyki w nowoczesnie wyposażonych pracowniach konserwacji zabytków, a także wykonywania detali wymagających precyzji

JA PAMIĘTAM...

Ja pamiętam jak mój ojciec z czułością wskazywał na niebo pełne gwiazd. I wciąż szeptał, z taką wiarą jaka mnie nigdy nie spotkała, że jedna z nich błyszczy dla mnie. Bym nie zawiódł, nie rozczarował. Bym szczęście niósł wszędzie tam, gdzie jest ono potrzebne. I nim odszedł, obiecywałem mu że się nie poddam. Nie wiedziałem też wtedy, jak wiele potrafi świat. Dziś bym bardzo chciał, by zamiast tej przeklętej gwiazdy był obok mnie. Tak jak kiedyś. Zamiast tego, każdy dzień rozpoczynam bez niego, bez gwiazdy. Nawet nie widzę nieba, na którym mogłaby rozbłysnąć. Mimo to wciąż słyszę, że nie jestem taki jak inny. Jednak obserwując zdarzenia jak na taśmie video jestem innego zdania. Jest też wielu tych co spisali mnie na straty, i nie będę z tym walczyć- być może mają rację. Ciężką rację. Ale też być może pewnego dnia o własnych siłach ruszy w świat mój syn, który da więcej światu niż świat da jemu. Być może też da więcej ojcu niż da ojciec dał jemu. Pójdzie odważnie, weźmie od losu to co dostanie i z czasem wykorzysta swoje talenty. Nie zawaha się by powiedzieć Ci o swojej nienawiści, ale też bez zastanowienia powie Ci, że Cię kocha. Kiedy milczałem, pytano mnie o głos, kiedy mówiłem, mówiłem za dużo, choć była to szczerza prawda. Z wewnętrznym niedosytem szedłem od rana do wieczora i mam nadzieję że syn mój jednak wykorzysta życie.

Wykopaliska archeologiczne

i estetyki, kiedy to mogli sprawdzić w praktyce swoje zawodowe umiejętności. Dzięki pobytom w Będzinie, Krakowie i Zamościu można było przeprowadzić liczne wycieczki krajoznawcze do muzeów, teatrów, uczestniczyć w wielu imprezach kulturalnych.

W okresie wakacji organizowano również obozy dydaktyczne. Każdy dzień pracy obozowej dzielił się na część dydaktyczną i rekreacyjną. Część dydaktyczna polegała na twórczym poszerzeniu zagadnień programowych języka polskiego, historii, geografii, biologii, fizyki, chemii. Tego typu zajęcia obozowe poszerzyły wiedzę chłopców, a przede wszystkim przybliżyły ich do życia, zainspirowały nowe zainteresowania, pokazały świat, w jakim warto żyć, gdy rozpocznie się samodzielne dorosłe życie.

Od 1959r. w wychowaniu i nauczaniu młodzieży niedostosowanej społecznie zaczęto coraz powszechniej wykorzystywać koncepcje ruchu wychowawczego skupionego w drużynach harcerskich i zuchowych pn. „Nieprzetartego Szlaku”.

Szczep Harcerski „Grunwald”, mający swą siedzibę w raciborskim Zakładzie Poprawczym i skupiający wychowanków placówki, został powołany rozkazem KH

ZHP w dniu 14.10.1978r. z okazji nadania Hufcowi Racibórz imienia Tadeusza Kościuszki.

W 1979r. szczep liczył 50 harcerzy, co stanowiło około 55% wychowanków zakładu. Szczep składał się z trzech drużyn, których opiekunami byli: szczepowy Jan Tyszkiewicz, drużynowy Teodor Botor, drużynowy Andrzej Krainiński. Opiekunem szczepu z ramienia placówki był kierownik szkoły Adam Szczówka. Szczep realizował zadania wynikające z dyrektyw Komendy Głównej Związku Harcerstwa Polskiego oraz planu pracy szkoły.

W okresie przed transformacją ustrojową młodzież z naszego zakładu była bardzo często zatrudniana w wielu raciborskich zakładach pracy, opiekowała się terenami zielonymi, obiektami sportowymi, brała udział w czynach społecznych, aktywnie włączając się w lokalne życie miasta.

Po roku 1989 zaszła konieczność znalezienia innych form współpracy placówki ze środowiskiem lokalnym, a w efekcie wypracowanie odmiennych form strategii oddziaływań resocjalizujących. Przed kadrą pedagogiczną pojawił się problem wdrożenia nowych form pracy. Pedagodzy zaproponowali nowoczesne rozwiązania systemowe, w ramach których obszar działalności readaptacyjnej i reedukacyjnej został wzbogacony o alternatywne formy, wśród których najpopularniejsze stały się

*Wciąż mam obok siebie tych co wierzą.
A wiesz w co? Pewnie oczekujesz wiele
słów, zwykłych słów ubranych w piękne
znaczenia, ale to jest takie proste,
jak kropka na końcu każdego zdania.
Posłuchaj, to oni teraz zabierają głos: „
wierzę, że każdego ranka będę wychodzić
wracać do domu pełnego szczęścia
mojej żony i dzieci.” Czy wspomniałem
już że świat potrafi wiele? Tego nie wiesz
jednak Ty ani oni. Skąd możesz to wiedzieć?
Czy komuś pomogłeś? Pomyślisz że tak.
Czy zrezygnowałeś z własnej przyjemności,
by poszukać tych,, co potrzebują pomocy?
Tu już się zastanowisz, bo po cóż miałbyś
szukać czegoś, czego dla Ciebie nie ma?
Więc pora na otrzeźwienie. To nieprawda,
że skoro czytasz ten tekst, to masz otwarte oczy.
Mógłbym ludziom podsuwać setki kartek
i z boku obserwować ich zachwyty.
Ale skąd wiesz, co oddaje- prawdę szczerą
czy też oszukańcze zwierzenia pióra?
Odrzuć sztywne zasady tego świata,
a będziesz potrafił więcej, bo czy możemy
reagować jedynie w obliczu katastrofy,
klęski czy tragedii? Czy na taką próbę
ludzkiego życia musi narażać nas Bóg.
By zobaczyć nasze wzajemne wsparcie.
Odrzuć moje kartki. Zajrzyj w głąb siebie
i odkryj prawdę. Po mnie pozostanie
jedynie jedynie nagrobek. Na nim imię,
nazwisko, dwie daty. To wszystko. Ale co
możesz zostawić Ty? Wieczny pomnik
ukuty z pamięci tych, których wspierałeś.
Moja modlitwa jest już krótka;
„Boże dodaj mi siły albo zabierz mnie*

ze sobą”. Oni jednak ściągną powiązane buty i pójdą na boso po błocie, lecz nie staną w miejscu.

Jeśli Ty możesz być takim kimś jak mój tata, czyli możesz wskazywać gwiazdy-bądź nim. Jeżeli możesz być gwiazdą, czyli dawać nadzieję, wiarę i motywację-bądź nim. Jeżeli potrafisz być niebem, czyli dawać poczucie bezpieczeństwa, siły i oparcia- bądź nim. Nie bron się przed tym. Pamiętaj- liczy się Twoja wewnętrzna prawda. Piach Twojego życia może szybko opaść na dno klepsydry, a osoba, choćby jedna, której mogłeś pomóc, zagubi się.

Czy chcesz, aby pozostał po Tobie nagrobek, dwie daty,, imię i nazwisko. Przecież to nawet śmierci nie jest ważne, bo śmierci towarzyszy życie. Gdzie ono jest u Ciebie? Nie umrzesz. Przeminiiesz... Tylko przeminiiesz....

Grzegorz Zuber
praca konkursowa

Drużyna Nieprzetartego Szlaku podczas zbiórki oddziaływania kulturotwórcze i zintensyfikowane działania sportowo-rekreacyjne, nastawione na kształtowanie pozytywnych zainteresowań.

Współpraca z Raciborskim Centrum Kultury została zapoczątkowana wiele lat temu i w sposób harmonijny układa się do dzisiaj. Nasze działania polegają najczęściej na oferowaniu pomocy w wykonywaniu prac fizycznych i porządkowych, m.in. przenoszeniu elementów scenograficznych i prac porządkowych w magazynach. W zamian za wykonane prace możemy bezpłatnie brać udział w imprezach, które są częścią oferty dla miasta.. Dla Raciborskie-

go Centrum Kultury jesteśmy w stanie wykonać czynności, których bez zatrudniania osób z zewnątrz nie byłoby w stanie wykonać. Dzięki temu bezpłatnie korzystamy z oferty kina „Przemko” oraz bierzemy udział w imprezach poetyckich, plastycznych, recytatorskich i teatralnych.

Uczestniczymy w przedstawieniach teatralnych grupy „Tetraedr”, współorganizujemy i występujemy w imprezach kulturalnych o zasięgu międzynarodowym. Regularnie uczestniczymy w koncertach, wystawach i innych przedsięwzięciach z zakresu profilaktyki uzależnień i promocji zdrowia.

Ważną częścią integracji ze środowiskiem jest organizowanie spotkań z ludźmi z pasją i tutaj należy wspomnieć o Pani Mirze Stanisławskiej-Meysztowicz, która jest polską koordynatorką akcji „CleanUp the world”, Krzysztofie Zuchorze, krzewicielu idei olimpizmu, Marii Kwaśniewskiej-Maleszewskiej – brązowej medalistce olimpijskiej z Berlina, Ryszardzie Wolnym – mistrzu olimpijskim z Atlanty, Andrzeju Sikorowski, członku grupy POD BUDĄ, profesorze Janie Miodku i wielu innych wybitnych przedstawicielach kultury, nauki i sportu, którzy znaleźli czas, by spotkać się z naszymi podopiecznymi.

Kolejnym przykładem włączania się naszej młodzieży w życie lokalne jest współpraca z Młodzieżową Radą Miasta w Raciborzu, w ramach której uczestniczymy m.in. w corocznej akcji charytatywnej „Czapka Świętego Mikołaja” i prowadzimy teatr profilaktyczny.

Występ wychowanków podczas Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, 2007r.

Z wizytą na Uniwersytecie Wrocławskim. Spotkanie z prof. Janem Miodkiem, 2006r.

Andrzej Sikorowski z grupy POD BUDĄ, jeden z wielu gości placówki

Krzysztof Zuchora, propagator idei olimpizmu, podczas spotkania z wychowankami

Wspomniane działania uczą naszych wychowanków szacunku do nauki, kultury i sportu, poszerzają zainteresowania, rozwijają wrażliwość artystyczną, uczą empatii, odpowiedzialności i wyczulenia na potrzeby drugiego człowieka.

Pragniemy, aby nasze działania były zauważane przez władze miejskie, dlatego staramy się zapraszać na ważne wydarzenia w

Wychowanek placówki w roli św. Mikołaja podczas akcji charytatywnej na rzecz najuboższych mieszkańców miasta

życiu placówki osoby z urzędu miasta i starostwa. Dzięki temu uzyskujemy przychylność, która przekłada się na pomoc w organizowaniu wielu imprez przez nasz zakład.

Nasze przedsięwzięcia kulturalne i sportowe w zakresie współpracy ze środowiskiem lokalnym idą w kierunku ciągłej rozbudowy i uatrakcyjniania ich formuły. Dlatego np. podczas organizacji Międzynarodowego Turnieju Piłki Nożnej organizujemy dodatkowo festyn z okazji Dnia Dziecka, w którym, oprócz naszych wychowanków, uczestniczą goście z Czech i Niemiec. W ofercie festynu znajdują się konkurencje sprawnościowe, występy artystyczne oraz wspólne grillowanie.

Siostry zakonne ze Zgromadzenia Misyjnego Służebnic Ducha Świętego od wielu już lat regularnie współuczestniczą w życiu naszego zakładu. Starają się być obecne podczas wszystkich niedzielnych

Wigilia Bożego Narodzenia 2004r., uroczysta msza święta

nabożeństw i ważnych uroczystości religijnych. Przygotowują wychowanków do pełnienia roli ministranta i lektora podczas mszy świętych. Pomagają także w przygotowaniach do przyjęcia sakramentów świętych przez naszych podopiecznych (chrzest, bierzmowanie).

Ważnym elementem współpracy z siostrami są spotkania z wychowankami, na które przychodzą w każdy wtorek. W trakcie tych spotkań w grupach wychowawczych jest okazja do rozmowy, pomocy w odrobieniu zadań domowych i uczestniczenia w zorganizowanych w tym czasie zajęciach zakładowych.

Dodatkowo, co roku organizujemy wycieczki do klasztoru Annuntiata, gdzie można zapoznać się z regułami życia zakonnego, a także obejrzeć przedstawienia o tematyce religijnej. Wychowankowie nasi bardzo cenią sobie możliwość spotkań z zakonnicami, wykazują wobec nich szacunek, sympatię i zaufanie. Chętnie uczestniczą we wspólnych spotkaniach, śpiewach, przygotowaniach do mszy św., misteriach,

modlitwach, a także w zwyczajnych rozmowach, które często przyjmują formę bardzo osobistych zwierzeń. Siostry pomagają wychowankom zaspokajać potrzeby duchowe i realizować życie religijne.

Od trzech lat utrzymujemy współpracę z księżmi werbistami z Pieniężna. Regularnie jeździmy z podopiecznymi w odwiedzinach do seminarium, które staje się bazą wypadową do zwiedzania miejsc kultu religijnego oraz ciekawych miejsc w północnej części naszego kraju. Sami werbiści także odwiedzają nasz ośrodek, opowiadają o misjach, organizują występy artystyczne i zapoznają wychowanków z regułami życia klasztornego, realizując swą misyjną posługę.

Jednym z czynników mających za zada-

Występ zaprzyjaźnionych kleryków z Pieniężna nie promocję naszej placówki w środowisku lokalnym jest organizowanie imprez i wystaw o zasięgu miejskim. Taką znaczącą, otwartą wystawą była prezentacja dokonań placówki z okazji konferencji naukowej w 1998r. czy też wystawa zorganizowana z okazji 50-lecia ZP w Raciborzu, która miała miejsce w 2001r. Kolejna wystawa dotyczyła rocznicy wprowadzenia w Polsce stanu wojennego. Ekspozycja przygotowana przez nauczycieli i wychowanków zgromadziła materiały prywatne z tego okresu, a prezentowana była dla uczniów raciborskich szkół. Szerszy krąg widzów mógł obejrzeć wystawę podczas jej prezentacji w RCK, gdzie była ogólnodostępna dla mieszkańców Raciborszczyzny. Wystawa została uznana przez lokalne media za jedno z najważniejszych wydarzeń kulturalnych w Raciborzu w 2004r.

Innym spektakularnym przykładem działań placówki jest twórczość koła ekspresji ruchowej „Tartak”. Spektakle przygotowane przez tę grupę prezentowano na przegłą-

dach, festiwalach, spotkaniach teatralnych, gdzie były wielokrotnie nagradzane.

„Chłopcy na szczudłach” wpisali się w krajobraz miasta i w tej chwili są zapraszani na wszystkie większe imprezy, które organizuje miasto i powiat, także poza granicami kraju. Kilkakrotnie prezentowaliśmy spektakle w Czechach i Niemczech. W trakcie realizacji projektu Dni Raciborza w Opawie grupa „Tartak” przedstawiała spektakl szczudlarski, czym wzbudziła prawdziwą sensację wśród widzów.

Kolejna okazja nadarzyła się, kiedy zostaliśmy zaproszeni do udziału w projekcie transgranicznym pt. „Zámecké Slavnosti” w czeskim Hlucinie. W trakcie tego wyjazdu grupa „Tartak” z naszego zaskładu zaprezentowała kolejny spektakl na

Fragment wystawy 13 XII 1981r.

Wychowankowie – szczudlarze podczas ulicznego występu w Katowicach

szczudłach. I tym razem spotkał on się z ogromną życzliwością i zainteresowaniem. Następnym etapem projektu były zajęcia integracyjne z młodzieżą z innych krajów (byli m.in. przedstawiciele Ukrainy, Litwy), na którym mieli okazję wymiany doświadczeń i spostrzeżeń. Było to dla naszych podopiecznych bardzo interesujące doświadczenie.

Dzięki takim działaniom jesteśmy w mieście zauważalni, kształtujemy pozytywny wizerunek naszej placówki i przełamujemy negatywne stereotypy dotyczące wychowanków „poprawczaka”.

Omawiając działania z zakresu teatru należy wspomnieć o naszym teatryku kukielkowym „BAJ”, którego pomysłodawcą był nieżyjący już wychowawca pan Andrzej Młody.

Odbiorcami z założenia twórcy miały być dzieci w wieku przedszkolnym i młodszych klas szkół podstawowych.

Forma teatryku kukielkowego pozwalała wychowankom na częściowe ukrycie się za scenografią, co w olbrzymim stopniu przyczyniało się do przełamywania barier związanych z występem i towarzyszącą

temu tremą.

Założenia w pracy koła obejmują wystawienie w roku co najmniej 2 spektakli. W ten sposób tradycją się stało przedstawienie „Spotkanie z Mikołajem” dla dzieci przedszkolnych oraz dzieci i pracowników zakładu. Przy tej okazji organizowaliśmy konkursy tematycznie związane z bajkami, postaciami i ich autorami.

W drugiej części działalności opracowywane są bajki muzyczne w formie przedstawień kukielkowych. W czasie pracy w kole zainteresowań przedstawiliśmy następujące bajki: „Jaś i Małgosia”, „Czerwony Kapturek”, „Kubuś Puchatek”, „Jak Kumka z Gumką jogging uprawiała”, „Susza w Karzelkowie” i wiele innych. Co roku bajkę ogląda ok. 2000 dzieci z raciborskich przedszkoli i szkół podstawowych

Wiele występów odbywało się poza placówką. Teatryk wielokrotnie występował w Kudowie w sanatorium dla dzieci chorych na białaczkę i hemofilię. Regularnie też występujemy w domach dziecka i szkołach.

Oprócz stałej działalności uczestnicząc jako teatryk „BAJ” bądź kabaret „JAB” w różnorodnych imprezach okolicznościowych, propagując placówkę w środowisku lokalnym.

Fragment przedstawienia Teatrzyku BAJ

Nasi pracownicy na bieżąco analizują ofertę dla młodzieży szkolnej i aktywnie uczestniczą w organizowanych konkursach. Przykładem na to może być miejski konkurs poetycki „Okruch”, w którym odnosimy wiele sukcesów, Ogólnopolski Konkurs Poetycki ŚCIEŻKI MOJEGO ŚWIATA, w ramach którego nasi podopieczni regularnie zdobywają pierwsze miejsca, konkursy

Impreza mikołajkowa dla dzieci z udziałem teatrzyku BAJ.JPG

organizowane przez bibliotekę miejską itp.

Bardzo cenną inicjatywą jest zorganizowanie indywidualnych zajęć korekcyjno-wyrównawczych z języka polskiego i matematyki w formie wolontariatu przez studentów z raciborskiej uczelni.

Staramy się także, aby w ramach prowadzonych kół zainteresowań z zakresu dziennikarstwa zapoznawać wychowanków z pracą dziennikarza. Dlatego właśnie organizowane są wizyty w rozgłośni radiowej i redakcjach ogólnopolskich i lokalnych gazet, a o ważnych wydarzeniach z życia zakładu informujemy lokalne media, dzięki czemu społeczność lokalna jest na bieżąco informowana o życiu placówki. Udaje nam się przy okazji tworzyć pozytywny obraz placówki w społeczności lokalnej.

Elementem determinującym cel na-

szych oddziaływań w środowisku otwartym jest niewątpliwie pomoc innym. Dlatego też uznaliśmy, że warto podjąć się opieki nad placówką otwartą, w czasie której wychowankowie w ramach zajęć resocjalizacyjnych wykonywaliby nieodpłatnie czynności porządkowe, remontowe itp. Spotykając się wielokrotnie z przedstawicielami placówek przedszkolnych, słyszeliśmy o brakach kadrowych, likwidowaniu etatów pracowników gospodarczych itp. W związku z tym postanowiliśmy objąć opieką Przedszkole nr 12 mieszczące się przy ul. Bema w Raciborzu.

Wychowankowie wykonali na rzecz placówki przedszkolnej takie prace jak: sprzątanie i rekultywacja ogrodu, karczowanie krzewów, wywóz śmieci, prace malarskie, montaż wykładzin podłogowych. Zorganizowaliśmy przeprowadzkę przedszkola do innej siedziby na czas remontu, malowanie płotu wokół przedszkola i wiele drobnych prac adaptacyjnych wewnątrz budynku.

Wszystkie te prace wykonywaliśmy oczywiście nieodpłatnie, jednak zawsze nasi podopieczni mogli liczyć na ciepły posiłek, napoje, słodycze, a przede wszystkim na wdzięczność przedszkolaków i pracowników placówki.

Niezaprzeczalnym walorem tych zajęć był aspekt wychowawczy. Dobrowolna pomoc, uznanie i wdzięczność maluchów dały naszym podopiecznym dużą satysfakcję i tak potrzebne poczucie społecznej użyteczności.

Intensywną opieką obejmujemy tych wychowanków, którzy rozpoczynają trudny

Wychowankowie placówki podczas prac społecznych na rzecz raciborskiego przedszkola

proces powrotu do społeczeństwa, usamodzielniając się. Stale monitorujemy przebieg tego procesu, wspomagamy wychowanka w jego początkowych staraniach w związku z szukaniem lokalu mieszkalnego, podejmowania pracy itp. Stopniowo nasza kontrola ulega ograniczeniu, a wychowanek przejmuje coraz większą odpowiedzialność za swoje życiowe wybory. Dzięki współpracy np. z firmą FagorMastercook z Wrocławia corocznie możemy wspomóc kilku usamodzielniających się wychowanków, wyposażając ich nieodpłatnie w drobny sprzęt AGD, pralki, lodówki itp.

Najnowszymi partnerami, których udało się zainteresować problematyką niedostosowanych społecznie, jest Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu, który od zeszłego roku szkolnego prowadzi w naszej placówce zajęcia związane z aktywnymi metodami poszukiwania pracy i Miejskie Centrum Informacji, które do swojej siedziby na raciborskim rynku zaprasza nas na zajęcia związane z umiejętnością poszukiwania pracy z wykorzystaniem Internetu. Dzięki współpracy z firmą FagorMastercook z Wrocławia corocznie możemy wspomóc kilku usamodzielniających się wychowanków, wyposażając ich nieodpłatnie w drobny sprzęt AGD, pralki, lodówki itp.

Równie efektywna jest współpraca z firmą PRO-inwest, która od kilku lat prowadzi dla wychowanków placówki szkolenia finansowane z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Szkolenia te obejmują doskonalenie umiejętności językowych i obsługi komputera i pozwalają uczestnikom na zdobycie cenionego na rynku pracy certyfikatu.

SPORT

Drugim ważnym obszarem, w którym nasze działania praktycznie w 100% prowadzone są w środowisku otwartym jest sport.

Od 10 lat organizujemy dwudniowy Międzynarodowy Turniej Piłki Nożnej, w którym regularnie biorą udział drużyny z partnerskiego ośrodka z niemieckiego Grossefehn w Niemczech i, rzadziej, drużyn z sąsiedzkich Kobieric w Czechach. Oprócz nich zapraszamy raciborskie gimnazja i szkoły średnie, a także Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Niesłyszących i Słabosłyszących w Raciborzu oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy z Rud Raciborskich.

Jest to największa i najbardziej prestiżowa impreza o charakterze sportowym realizowana przez nasz zakład. Turniej jest objęty patronatem Prezydenta Miasta Raciborza i Starosty Powiatowego. Dodatkowo w organizację imprezy włącza się Prezes Sądu Okręgowego w Gliwicach. Imprezę kończy wcześniej wspomniany festyn z

Przekazanie sprzętu AGD dla usamodzielniającego się wychowanka

okazji Dnia Dziecka.

Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich jest od kilku lat organizatorem turnieju piłki siatkowej i plażowej dla młodzieży ze szkół gimnazjalnych i średnich. Dzięki przychylności pracowników OSiR-u i Gimnazjum nr 4 możemy korzystać z hali sportowej i boisk do siatkówki plażowej. Turnieje posiadają już renomę i z roku na rok organizatorzy rozszerzają formułę zawodów. Również te imprezy patronatem objęła władza miasta i powiatu.

Działaniem, które przysporzyło wiele satysfakcji zarówno kadrze jak i wychowankom, był udział reprezentacji placówki w rozgrywkach Amatorskiej Ligi Piłki Nożnej, które odbywały się w hali sportowej OSiR-u, a zorganizowane były przez TKKF w Raciborzu.

Drużyna złożona z pracowników i wychowanków, wprawdzie bez wielkich sukcesów sportowych, ale za to z olbrzymim zaangażowaniem, wolą walki i poszanowaniem zasad fair-play uczestniczyła przez kilkanaście zimowych niedziel w roz-

Gimnazjalna Liga Piłki Nożnej

grywkach. Była to inicjatywa integrująca młodzież i pracowników, gdzie ramię w ramię stawaliśmy do rywalizacji z innymi drużynami. Od czterech lat bierzemy także udział w lidze szkół gimnazjalnych, w której odnosimy także znaczące sukcesy. Widząc kulturę gry, zachowania i umiejętności naszych podopiecznych organizatorzy ligi szkolnej zapraszają nas zawsze na dodatkowe imprezy organizowane w ramach akcji zimowych i letnich.

Braliśmy udział w rozgrywkach Amatorskiej Ligi Piłki Siatkowej, która od wielu lat działa na terenie Raciborza pod patro-

Memoriał lekkoatletyczny im. Andrzeja Młodego, 2005r.

natem OSiR. Drużyna, którą zgłosiliśmy do rozgrywek, składała się z pracowników i wychowanków zakładu poprawczego.

Każde przedsięwzięcie, w którym tworzymy wraz w wychowankami jedną drużynę, ma ogromne walory wychowawcze. Integracja, która w ten sposób się odbywa, pozytywnie wpływa na klimat wychowawczy w placówce.

Regularnie jesteśmy zapraszani na rozgrywki piłki siatkowej, koszykowej organizowane przez inne szkoły i wydział ds. sportu w UM Racibórz.

Imprezą, którą od wielu lat organizujemy corocznie w obiektach Szkoły Mistrzostwa Sportowego, jest Memoriał Lekkoatletyczny im. Andrzeja Młodego, w ramach którego w dwie kolejne zimowe niedziele udajemy się wraz z wszystkimi wychowankami na tartanową bieżnię do Szkoły Mi-

Spartakiada lekkoatletyczna, 1990r. strzostwa Sportowego, gdzie uczestniczą oni w konkurencjach biegowych indywidualnych, sztafetowych i skoku w dal.

Kolejną pielęgnowaną tradycją działań sportowych jest organizowanie wiosennej i jesiennej spartakiady lekkoatletycznej na stadionie miejskim w Raciborzu. Tu również wychowankowie mają okazję do udziału w konkurencjach biegowych, pchnięciu kulą, rzucie piłeczką palantową i skoku w dal. Imprezę kończy tradycyjny mecz piłki nożnej pomiędzy drużynami wychowanków i pracowników zakładu.

Nie są to jedyne wspólne z wychowankami imprezy sportowe, ponieważ od kilku lat organizujemy także bożonarodzeniowy turniej piłki siatkowej i nożnej, gdzie 4 startujące w nim drużyny tworzą wychowankowie, pracownicy internatu i osoby

Reprezentacje wychowanków i pracowników przed meczem piłki nożnej, 2006r.

pracujące w innych działach placówki oraz emerytowani pracownicy zakładu.

Operatywność pedagogów placówki i przychylność innych podmiotów powoduje, że możemy korzystać z wielu innych obiektów na terenie miasta, na których młodzież uczestniczy w zajęciach. W tym miejscu warto wspomnieć o zajęciach gimnastycznych z elementami zapasów prowadzonych w KS Unia Racibórz, kole szachowym przy TS Sokół i zajęciach ze wspinaczki, treningach piłkarsko uzdolnionych wychowanków w klubach startujących w rozgrywkach piłkarskich niższych klas.

Kolejną bardzo atrakcyjną formą zajęć jest możliwość korzystania z lodowiska Mistrzostwa placówki w pływaniu, 2005r.

OSiR w okresie zimowym. Wówczas, niemal codziennie grupa ok. 20 wychowanków udaje się na lodowisko, gdzie odbywają się zajęcia nauki i doskonalenia umiejętności jazdy na łyżwach.

Pracownicy pedagogiczni szkół corocznie organizują Mistrzostwa ZP i SdN w Raciborzu w konkurencjach pływackich, które odbywają się na basenie SMS w Raciborzu. Dodatkowo zajęcia na basenie dla wszystkich wychowanków odbywały się także w okresie zimowym w niedziele w godzinach popołudniowych.

Kończąc omawianie przedsięwzięć sportowych w środowisku otwartym nie sposób nie wspomnieć o najpowszechniejszej, codziennej działalności zakładu. Są to

Zajęcia sportowe na boisku ZSB

zajęcia sportowe w internacie, które dzięki życzliwości dyrektora ZSB, ZSZ, I LO, SP 15 pozwalają na regularne korzystanie przez kilka grup wychowawczych jednocześnie z boisk przyszkolnych, na których prowadzone są zajęcia sportowe – piłka nożna, siatkowa i koszykowa. Bez wsparcia tych placówek pozostalibyśmy praktycznie pozabawieni bazy sportowej, gdyż w obrębie zakładu (oprócz sali gimnastycznej i siłowni) nie posiadamy zaplecza do uprawiania sportu.

WALORY REKREACJI W ODDZIAŁYWANIACH RESOCJALIZACYJNYCH

Bardzo eksponowanym działaniem pedagogów w raciborskim zakładzie jest krzewienie zamiłowania do turystyki. Niewątpliwie zajęcia turystyczne zawierają olbrzymie walory wychowawcze, wpływają na rozwijanie zainteresowań i kształtowanie prawidłowych wzorców osobowościowych.

Można wymienić trzy podstawowe grupy działań w tym zakresie. Do pierw-

szej zaliczymy wycieczki autokarowe. Z tej formy spędzania wolnego czasu tylko w ostatnim okresie skorzystało łącznie ok. 100 wychowanków. Zorganizowane zostały wyjazdy m.in. do Grossefehn, Kudowy Zdroju, Wrocławia, Trójmiasta, Tarnowskich Gór, Wrocławia i Wisły. Ta forma zajęć cieszy się wielkim powodzeniem wśród wychowanków.

Innym rodzajem aktywnego wypoczynku jest turystyka piesza. Tę formę zajęć prowadzą wychowawcy w zakładzie poprawczym, a wychowankowie poznali w jej ramach wszystkie ciekawe miejsca w okolicach Raciborza – rezerwat przyrody Łęczczok, Arboretum Bramy Morawskiej, mini-zoo, meandry Odry i wiele innych ciekawych miejsc.

Kolejną formą uprawiania turystyki są wycieczki rowerowe. Dysponujemy 15 rowerami, które są przeznaczone dla wychowanków. Również te wyjazdy organizuje się najczęściej w niedziele, choć organizowane są także krótkie 2 -3 godzinne wyjazdy popołudniowe w dni powszednie. Każdy z takich wypadów ma szczegółowo zaplanowaną trasę przejazdu z określonym celem podróży – liczą one nawet powyżej

60 km. Ulubionymi szlakami naszych podopiecznych są trasy dawnych zamków i pałaców, których w okolicy jest kilkadziesiąt. Wszystkie rodzaje wycieczek są ważnym elementem resocjalizacji i prowadzonej edukacji regionalnej.

Od sześciu lat nasza placówka opiekuje się sadem owocowym w Gorzycach, miejscowości oddalonej ok. 20km od Raciborza. Sad przekazał nam pod opiekę jeden z tamtejszych mieszkańców i w zamian za pielęgnowanie terenu – koszenie trawy, pielęgnacja drzew – możemy korzystać z zebranych samodzielnie owoców. Efekt jest taki, że od października do kwietnia wychowankowie mają stały dostęp do świeżych owoców. Dodatkowo wspieramy zakładową stołówkę.

Dzięki bliskim kontaktom pracowników zakładu z przedstawicielami Klubu Żeglarskiego Nauta z Kędzierzyna-Koźła, zwłaszcza zaś z komandorem Waldemarem Muchą, kapitanami Romanem Judą

Zbiórka owoców w sadzie w Gorzycach

oraz Andrzejem Lisem możliwe stało się bezpłatne skorzystanie z trzech łódek: Nauty, Nautilii i Tajfuna i wyruszenie z grupą wychowanków w ponadtygodniowy rejs po Mazurach.

Możliwość zorganizowania takiej formy nauki i wypoczynku to efekt konsekwentnie realizowanej przez dyrekcję oraz pracowników raciborskiego zakładu strategii jak najszerzej współpracy z instytucjami środowiska lokalnego i wychowywania młodzieży poza murami placówki. W czasie obozu żeglarskim

Polsko-niemiecka grupa na Mazurach 2007r.

sie trwania rejsu wychowankowie realizują bardzo intensywny program wychowawczy i kulturalny. Uczą się podstawowych komend umożliwiających komunikację na jachcie, uczestniczą w rozmaitych konkursach i zabawach zręcznościowych, wędkują, uczą się wykonywać prace bosmańskie (wiązaną węzłów, manewrowanie jachtem, operowanie żaglami) oraz poznają kulturę i tradycję Warmii i Mazur. W 2007r. pływali razem z nami młodzi Niemcy z Grossefehn pod opieką pana Kazimierza Bojarskiego.

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

W latach dziewięćdziesiątych, dzięki staraniom Kazimierza Bojarskiego i Kazimierza Wolnego została zainicjowana stała, trwająca do chwili obecnej, współpraca z placówką resocjali-

zaczynają w Grossefehn (Niemcy).

Współpraca ta zaowocowała na przestrzeni kilkunastu lat ok. trzydziestoma wielotematycznymi i zróżnicowanymi w formie spotkaniami wychowanków i pracowników pedagogicznych, wśród których wymienić należy:

- Udział w konferencjach naukowo-metodycznych – także o zasięgu ogólnopolskim.
- Wymianę doświadczeń i informacji w zakresie historii, kultury, oświaty, sportu i turystyki.
- Organizowanie wspólnych konferencji naukowych i projektów edukacyjnych.
- Wymianę młodzieży.
- Wspieranie inicjatyw pedagogicznych.
- Wspólne zajęcia wychowawcze i dydaktyczne.
- Wzajemne hospitacje nauczycieli i wychowawców.
- Wzajemne wspieranie się w procesie optymalizacji działań pedagogicznych, wychowawczych i opiekuńczych wobec młodzieży zagrożonej społecznym niedostosowaniem.
- Organizację imprez kulturalnych.
- Turnieje sportowe.
- Wspólne obozy i wycieczki turystyczno-krajoznawcze po Niemczech i Polsce.

Wymiana między polską i niemiecką placówką stymuluje osiągnięcie celów resocjalizacyjnych wśród wychowanków, jest okazją do kształtowania postaw koleżeńskich,

OD PARTNERSTWA DO PRZYJAŹNI

Już ponad dekadę trwają partnerskie stosunki między dwoma ośrodkami dla nieletnich: ewangelickim Jugendhilfezentrum „Leinerstift” w niemieckim Grossefehn i raciborskim Zakładem Poprawczym.

Kazimierz Bojarski, długoletni wychowawca w raciborskim zakładzie (obecnie Grossefehn), w 1994 inicjując ze strony niemieckiej kontakty z zakładem poprawczym nawet nie zdawał sobie sprawy, że oto napisał pierwsze zdanie na pięknej karcie wspólnej historii obu placówek. Dziś, po 13. latach od pierwszej wizyty obie strony zgodnie podkreślają, że relacje między ośrodkami mogą być wzorem dla wszelkich form współpracy międzynarodowej. W ramach dziesięcioletniej współpracy, przy okazji wielokrotnych spotkań w obu krajach, młodzież i pracownicy partnerskich ośrodków wymieniali swoje doświadczenia, organizowali konferencje naukowe i realizowali projekty dydaktyczne, wspierali wzajemnie rozmaite inicjatywy kulturalne.

Jubileuszowe uroczystości w Grossefehn rozpoczęła polsko – niemiecka sesja naukowa. Blisko 50 gości z zainteresowaniem wysłuchało wykładów autorstwa dra Adama Szczówki z Uniwersytetu Wrocławskiego i dra Heinera. Rickinga z uniwersytetu w Oldenburgu, traktujących o specyfice systemów pracy z trudną

młodzieżą w obu krajach. Po popołudniu delegacja polska została zaproszona na spotkanie z burmistrzem miasta, Hajo Woltersem. Podczas blisko dwugodzinnej wizyty rozmawiano o przeszłości i przyszłości współpracy, wspólnej dla obu krajów historii, zaś goście mogli przekonać się o serdeczności i gościnności tutejszych mieszkańców oraz – z zachowaniem odpowiedniego ceremoniału - spróbować regionalnego specjału: fryzyjskiej herbaty. Gwiazdami dnia okazali się jednak wychowankowie raciborskiego zakładu (Sebastian Fojcik, Rafał Górny, Rafał Treichel) i współtworzące z nimi spektakl młode raciborskie artystki, których występ na szczudłach i wykonanie wiązanki polskich piosenek wywołało zachwyt publiczności i przedłużyło powrót do ośrodka, gdy swoim efektownym występem zostali zmuszeni do rozdawania... dziesiątków autografów.

Jubileusz to przede wszystkim osobiste święto ludzi najbardziej zaangażowanych w nawiązanie oraz kontynuowanie partnerstwa między ośrodkami. W swoim okolicznościowym przemówieniu dyrektor Stanisław Kubacki podziękował niemieckim partnerom m.in. za wymierną pomoc udzieloną polskiej placówce (m.in. trzy samochody transportowe) oraz za szerokie wsparcie, jakiego nie szczędzono nam przez mijające właśnie dziesięciolecie. Listy dziękczynne odebrali szczególnie oddani współpracy przedstawiciele Leinerstift - Kazimierz Bojarski, Johannes Soffner, Wolfgang

Pamiętkowy napis na drzewku zasadzonym z okazji podpisania deklaracji o współpracy między placówkami w Raciborzu i Grossefehn

Polska grupa w Grossefehn, 2004r.

Przekazanie samochodu przez przyjaciół z Niemiec

eliminuje narodowe stereotypy, uprzedzenia i niechęci, a przede wszystkim pozwala wzbogacać o nowe doświadczenia i refleksje pedagogiczne polskich i niemieckich pedagogów pracujących w obu placówkach.

Grupy młodzieży niemieckiej wraz z opiekunami regularnie przebywają w ramach wymiany młodzieży w naszej placówce. Najczęściej wymiany mają miejsce w okresie letnim (jest to dla nas najlepszy okres – urlopując część wychowanków posiadamy wolne pomieszczenia grupowe, gdzie możemy przyjąć nawet dwudziestoosobowe grupy młodzieży). W trakcie pobytu Niemców w naszym zakładzie wiele czasu spędzamy wspólnie na zorganizowanych zajęciach kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych.

Spotkania w Polsce są tylko jednym z elementów, ponieważ każda wizyta niesie za sobą rewizytę i w Grossefehn gościmy równie często. Zawsze nasz przyjazd do placówki w Niemczech wiąże się z zaprezentowaniem najciekawszych form pracy z młodzieżą: są to występy teatralne, muzyczno-wokalne, rozgrywki sportowe. Partnerzy zawsze starali się maksymalnie ciekawie zagospodarować czas pobytu, zapoznając nas z systemem pracy pedagogicznej, organizując lekcje pokazowe, warsztaty, wycieczki itp.

Analizując szeroko pojęte działania pedagogiczne i korzyści z tego płynące, nie sposób nie wspomnieć o wymiernych korzyściach materialnych. Od początku współpracy otrzymaliśmy jako dary trzy samochody do przewozu osób, wiele

Friedrich, Ludwig Neeland, Wolf Onnasch, Christa Lage, Joachim Mittelstaedt, Christian Dietze, Holger Foko. Ukoronowaniem jubileuszu było podpisanie przez dyrektorów obu placówek – Stanisława Kubackiego i Wolffa Onnascha – międzynarodowej umowy o współpracy, w ramach której obie strony zobowiązały się do umacniania i rozwijania istniejących kontaktów oraz posadzenie Drzewka Przyjaźni i Współpracy na dziedzińcu szkoły. Szczególnie wzruszającą chwilą ceremonii była owacja na stojąco dla bohatera dnia, Kazimierza Bojarskiego oraz odczytanie przez dyrektora Wolffa Onnascha listu od Niemki, przedwojennej mieszkanki Raciborza, która, dowiedziawszy się o przyjeździe raciborzan do jej miasta, przesłała na ich ręce pozdrowienia i drobną kwotę. Już na drugi dzień delegacji polskiej udało się odnaleźć starszą panią i osobiście jej podziękować.

Bardzo ważnym wydarzeniem, pierwszym takim w czasie 13.letnich stosunków, było robocze trzygodzinne spotkanie pracowników obu zakładów, podczas którego uzgodniono formy przyszłych kontaktów. Niebawem ma powstać wspólna dwujęzyczna strona internetowa, wspólne dla obu placówek logo, a kilka grup roboczych będzie zajmować się organizacją współpracy w poszczególnych dziedzinach: nauce, kulturze, sporcie.

Andrzej Tomczyk

Przed wyjazdem z Grossefehn sprzętu sportowego i elementów wyposażenia placówki. Można śmiało stwierdzić, że współpraca z placówką z Niemiec niesie wyjątkowo wymierne korzyści.

Stała wymiana młodzieży, pozwoliła zacieśnić współpracę również z władzami samorządowymi Raciborza i Grossefehn, które wspierają nasze działania zmierzające do rozwijania współpracy.

Podjęte w tym obszarze działania na rzecz integracji europejskiej stanowią waż-

ne ogniwo w pracy pedagogiczno – resocjalizacyjnej naszej placówki.

Jak zauważył dyrektor placówki z Grossefehn, pan Wolf Onnasch podczas uroczystości jubileuszu współpracy w 2004r.: „Polska wstąpiła do Unii 1 maja 2004r., a zakład w Raciborzu jest już w Europie od 10 lat”. Słowa te są dowodem, że w sposób bardzo naturalny można prowadzić ścisłą wieloletnią współpracę, pomimo dzielącej nas odległości.

SPIS PRACOWNIKÓW

Adamczyk Wiesława: 1967-1988	Błaszczok Eryk: 1954-1954
Adamczyk Zofia: 1982-1988	Bobowska Helena: 1959-1979
Adamiak Stefania: 1971-1972	Bobowski Bronisław: 1958-1959
Adler Dariusz: 1999-2000	Bobowski Jan: 1959-1960
Affa Gerard: 1962-1963	Bojarski Kazimierz: 1978-1991
Ajdukiewicz Dorota: 1982-nadal	Bojarzyński Romuald: 1963-1966
Alker Wilhelm: 1955-1956	Bolik Cecylia: 1973-1973
Antonin Bernard: 1960-1961	Boroń Jan: 1973-1977
Artioment Bazyli: 1955-1956	Borowiec Henryka: 1967-1969
Artymiuk Józef: ??	Borowik Longina: 1966-1979
Auch Zygfryd: 1990-1995	Botor Teodor: 1974-1979
Babilas Alojzy: 1966-1968	Bratek Feliks: 1952-?
Badziura Józef: 1957-1965	Broda Jerzy: 1956-1965
Bajon Gertruda: 1959-1962	Brzezińska Gabriela: 1980-1981
Baka Józefa: 1972-1973	Brzostowski Janusz: 1978-1979
Balcerzak Zygmunt: 1955-1963	Brzyski Józef: 1961-1961
Banek Mariusz: 1995 - nadal	Buchalik Anna: 1965-1976
Barcz Łucja: 1959- ?	Buchlik Helmut: 1957-1957
Baron Henryk: 1953-1958	Bugiel Józef: 1987-1989
Baron Jan: 1956-1957	Bugla Krystyna: 1954-1956
Baron Marta: 1958-1959	Bugla Maria: 1951-1956
Bartkowska Irena: 1972-1972	Bugla Walter: 1952-1952
Bartosz Józef: 1989-1990	Bulenda Edyta: 1960-1962
Bartoszko Jan: 1956-1957	Bulenda Grzegorz: 1997- nadal
Bednarski Leszek: 1972-1972	Bułyha Zdzisław: 1953-1953
Benek Józef: 1956-1957	Buraczyńska Małgorzata: 1990-1992
Bentka Piotr: 1986-1986	Burak Stanisław: 1984-1984
Bezymski Piotr: 1996-2001	Burda Jan: 1964-1989
Białkowska Marianna: 1953-1953	Burda Wiktoria: 1969-1996
Białoń Maria: 1975-1977	Burek Florian: 1966-1968
Bielaszyc Bożena: ?-1983	Burek Helena: 1959- ?
Bieńkowski Tadeusz: 1973-1974	Burek Nikodem: 1987-1988
Bilka Zbigniew: 1994-1998	Burnat Kazimierz: 1960-1962
Bińczyk Józef: 1956-1956	Buzek Ewa: 1964- ?
Biskup Hubert: 1977-1990	Cela Alfred: 1977-1983
Bittner Maria: ??	Cela Pelagia: 1980-1989

Chmielecki Marian: 1991-1991
 Cholewa Włodzimierz: 1990-1990
 Chory Franciszek: 1967-1967
 Chrubasik Waldemar: 1995-2002
 Chudzińska Irena: 1963-1964
 Cichowski Marian: 1974-1974
 Ciechanowski Andrzej: 1990-1999
 Cieluch Marta: 1955-1959
 Cieślik Marek: 1991-1991
 Cieślik Władysława: 1966-1996
 Ciszowski Zbigniew: 2006-2006
Ciuruś Piotr: 2005- nadal
 Ciuruś Stanisław: 1971-1991
 Cudejko Halina: 1962-1964
 Cudejko Jan: 1997-2006
Cwanek Jan: 1991- nadal
 Cyganek Eleonora: 1958-1958
 Cymander Dorota: 1979-1982
Cyran Marek: 2004- nadal
 Czaplewska: 1956-1959
 Czarnecka Anna: 1978-1980
 Czarnecki Zygmunt: 1989-1990
 Czarny Edward: 1956-1957
Czech Paweł: 2007- nadal
 Czekala Alojzy: 2001-2001
 Czekala Berta: 1956-1958
 Czepelka Gerard: 1965-1984
 Czernoch Jerzy: 1960-1961
 Czerny Józef: 1957- ?
 Czerwińska Ludwika: 1958-1962
 Czmajduch Roman: 1955-1955
 Ćwikowska Bogumiła: 1976-1979
Dąbal Edward: 1970- nadal
 Dąbrowska Irena: 1975-1980
 Demowska Franciszka: 1977-1977
 Depta Ginter: 1964-1984
 Depta Leon: 1990-1995
 Depta Ryszard: 1985-1987
 Depta Zygmunt: 1958-1960
 Dębska Magdalena: ??
 Długosz Dorota: 1973-1975
 Długosz Ryszard: 1956-1961
Dobrzański Grzegorz: 1998- nadal
 Dombek Hidegarda: 1958-1958
Dorobisz Adrian: 2006- nadal
Drohomirecki Adam: 1995-nadal
 Drzewiecki Andrzej: 1980-1981
 Drzyzga Norbert: 1955-1956
 Dubiel Krystyna: 1980-1981
 Dudek Elfryda: 1962-1979
 Dudek Jan: 1975-1981
 Dudek Tadeusz: 1987-1987
 Dudkiewicz Emilia: 1967-1968
 Dudkiewicz Józef: 1957-1966
 Dulok Ignacy: 1959-1959
Dyja Michał: 1994- nadal
 Dyszy Jan: 1989-1989
 Dziedzioch Antoni: 1954-1955
 Dziedzioch Franciszek: 1953-1953
 Dziendziel Erwin: 1952-1952
 Dziuba Franciszek: 1967-1970
 Dziwoki Józef: 1956- ?
 Elsner Inga: 1956-1956
 Fałanda Stanisław: 1984-1985
 Fatyga Krzysztof: 1989-1990
Fedyk Jadwiga: 1991- nadal
 Fedyszyn Helena: 1979-1989
 Figas Ryszard: 1971-1971
 Figiel Antoni: 1955-1959
 Figiel Jan: 1956-1983
 Fiołka Jerzy: 1972-1973
Fiołka Krystyna: 1996- nadal
 Fojcik Anna: 1965-1968
 Foltyn Ewa: 1976-1976
 Forreiter Eryk: 1974-1975
 Gaj Bożena: 1973-1974
 Gajer Karol: 1985-1985
 Gajewski Zbigniew: 2000-2001
 Galdia Barbara: 1965-1966
 Gaworowski Jerzy: 1981-1990

Gądek Maria: 1962-1967
Giera Jan: 1986-1988
Giera Jolanta: 1987- nadal
Głania Karol: 1951-1958
Głombik Gertruda: 1954-1955
Gofalla Gerard: 1968-1971
Gola-Kryńska Lidia ? -1983
Gomułka Mirosław: 2003- nadal
Gose Herbert: 1951-1952
Gosek Lech: 1962-1963
Górecki Jan: 1986-1987
Górny Artur: 2001- nadal
Górny Stanisław: 1991-2003
Górska Beata: 2002-2004
Górski Maciej: 1999- nadal
Grabiec Albin: 1956-1965
Griszke Henryk: 1956-1956
Gromotka Wilhelm: 1958-1960
Groński Tadeusz: 1956-1956
Gruszka Józef: 1984-1992
Grygier Zbigniew: 1989-1990
Grzesiczek Anna: 1957-1965
Grzybek Wojciech: 1970-1972
Gunia Stefan: 1984-1985
Gurecka Władysława: 1988-1996
Gurecki Stefan: 1963-1984
Guretzki Bernard: 1954-1957
Guzik Janusz: 1974-1974
Gwoździk Klara: 1971-1972
Halama Małgorzata: 1957-1972
Halota Zdzisław: 1989-1993
Hantke Bernard: 1961-1961
Harasimiuk Jadwiga: 1976-1979
Heller Iwona: 1978-1983
Heller Krzysztof: 1978-1980
Honczar Joanna: 1964-1966
Hrycyna Adam: 1963-1964
Huczek Teresa: 1989-nadal
Iskra Gertruda: 1958-1958
Iwanowska Janina: 1974-1990

Iwanowski Ludwik: 1985-1996
Jabrzyk Anna: 1988-1989
Jambor Wincenty: 1976-1991
Janicki Henryk: 1970-1971
Janus Alicja: 1982-1983
Jaremczak Ryszard: 1989-1990
Jarka Zbigniew: 1965-1967
Jasińska Katarzyna: 2005- nadal
Jawor Józef: 1956-1958
Jendrysek Marek: 1991-1998
Jendrzeczyk Krystyna: 1957-1960
Jeszke Jan: 1955-1956
Joško Gerard: 1952-1953
Juraszek Karol: 1951-1952
Jurczyk Emilia: 1952-1957
Jurczyk Karol: 1985-1986
Kachel Paweł: 1952-1952
Kaduk Henryk: 1967-1974
Kalenik Tamara: 1973-1977
Kalenkiewicz Anna: 1988-1991
Kaleta Franciszek: 1976-1977
Kalus Alojzy: 1955-1956
Kałka Dariusz: 1990- nadal
Kałus Krystian: 1994- nadal
Kamiński Zbigniew: 1999-2004
Kampka Emil: 1963-1965
Kampka Hubert: 1952-1953
Kampka Paweł: 1984-1985
Kasperek Rudolf: 1956-1956
Kasper Ryszard: 1989-1990
Kasperski Henryk: ??
Kasza Jan: 1956-1957
Kądzioła Władysław: 1990-1993
Kądziora Jan: 1991-1991
Kątniak Franciszek: 1985-1986
Keller Henryk: 1952-1953
Kędzierski Marcin: 2005- nadal
Kietliński Bogusław: 1982-1988
Kilian Anna ? -1962
Kilis Maria: 1978-1978

Klapan Henryk: 1954-1956
Klejny Janusz: 2002- nadal
 Klimanek Józef: 1952-1952
 Klimaszka Rudolf: 1952-1954
 Klimsza Jadwiga: 1960-1982
 Klimsza Józef: 1983-1997
 Klon Wenancjusz: 1982-1987
 Knawa Andrzej: 1967-1975
 Kniec Rozalia: 1976- ?
 Kobylak Jan: 1970-1970
 Kocur Edward: 1979-1983
 Kocur Magdalena: 1975-1976
 Koczor Małgorzata: 1969-1971
 Kogut Krystyna: 1985-2007
 Kolos Romuald: 1975-1995
 Kołdecki Lechosław: 1970-1977
Kołek Zbigniew: 1992- nadal
 Kołodziej Józef: 1956-1958
 Kołodziej Tamara: 1956-1960
Kołomyjska Małgorzata: 1984- nadal
 Komarek Franciszek: 1952-1953
 Komisarski Ryszard: 1983-1983
 Komorek Alojzy: 1956-1985
 Konarski Stanisław: 1956-1956
 Konefał Antoni: 1987-1989
 Konieczny Ignacy: 1963-1975
 Kononowicz Edward ? -1983
 Kopec Piotr: 1989-1989
 Korczok Karol: 1965-1965
 Korczyński Paweł: 1955-1956
Korszyłowski Grzegorz: 1998- nadal
 Korzon Wacław ??
 Kosel Franciszek: 1960-1964
 Kosiński Marian ??
Kosmala Dariusz: 2000-nadal
 Kostka Krystyna: 1965-1965
 Kostrzewa Jan: 1983-1983
 Koszewska Maria: 1976-1994

Kotlorz Teresa: 1977-1979
 Kotyczka Gertruda: 1956-1956
Kowalewska Leokadia: 1989-nadal
 Kowalik Jadwiga: 1952-1953
 Kowalska Krystyna: 1958-1958
 Kozdra Jadwiga: 1968-1968
 Kozik Józef: 1952-1952
 Koźlik Erna: 1954-1955
 Krański Andrzej: 1972-2001
Kremser Zygmunt: 2002-nadal
 Krettek Paweł: 1954-1955
Kręzel Jarosław: 1999-nadal
 Król Henryka: 1973-1977
 Kruk Gerard: 1986-1994
 Krupa Paweł: 1979-1979
 Krupiej Janina: 1962-1963
 Krzyżok Halina: 1973-1974
 Krzyżyk Augustyn ?-65
 Kszuk Jadwiga: 1987-1988
 Kszyk Stanisław: 1959-?
 Kubacka Ewa: 1983-1984
 Kubacka Kazimiera: 1963-1964
Kubacki Stanisław: 1958-nadal
 Kubica Andrzej: 1976-1977
 Kubica Zenobia: 1985-1998
 Kubik Emanuel: 1953-1953
Kuc Andrzej: 1998-nadal
 Kucza Krystyna: 1960-1960
Kućma Henryk: 1993-nadal
 Kućma Józef: 1988-1994
 Kudla Robert: 1953-1962
 Kukier Zbigniew: 1956-?
 Kulak Witold: 1971-1971
 Kulakowska Maria: 1972-1973
 Kuras Kazimierz: 1992-1993
 Kurasz Jan: 1967-2000
 Kusmierczuk Irena: 1967-1967
 Kuśmierczuk Marian: 1959-1986
 Kuś Henryk: 1956-1957
Kuśka Piotr: 1998-nadal

Kuśmierczuk Ireneusz.: 1993-1993
Kuśmierczuk Marek: 1992-nadal
Kwaśnica Henryk: 1956-1956
Kwiatkowska Rozalia: 1957-1959
Kwiatkowski Leszek: 1988-1989
Lachowicz Andrzej: 1977-2000
Lachowicz Janina: 1989-1990
Lamla Franciszek ?-?
Lasak Henryk: 1960-?
Latoń Walter: 1952-1952
Lazar Rafał: 2003-nadal
Leksza Marian: 1984-1987
Lesner Józef: 1953-?
Leśniewska Aurelia: 1953-1953
Leśniewski Zygmunt: 1952-1955
Leszczyńska Elżbieta: 1974-1976
Leszczyńska Zofia: 1978-1979
Leśnik Olga: 1974-1978
Lew Wiktor: 1984- nadal
Libowski Augustyn: 1952-1952
Liebert Danuta: 1957-1959
Lipiński Krzysztof: 1994- nadal
Lipiński Łukasz: 2006- nadal
Lizak Andrzej: 1994- nadal
Łabuda Aleksander: 1952-1962
Łabuda Maria: 1952-1972
Łachach Marianna: 1957-1957
Łangowski Jan: 1972-1976
Łapacz Józef: 1978-1983
Łapszewicz Regina: 1997-1999
Ławniczak Mieczysław: 1990-1990
Łobodziec Franciszek: 1956-1964
Łukasik Czesław: 1963-1964
Łyko Halina: 1976-1991
Machelski Grzegorz: 1999- nadal
Machowska Elżbieta: 1977-1991
Machowski Manfred: 1956-1957
Maciąg Genowefa: 1989-2003
Mackiewicz Leon: 1971-1971
Madera Piotr: 1995- nadal

Magiera Karol: 1954-1958
Maindok Paweł: 1957-1958
Majcherek Edmund: 1995-1995
Majer Bernard: 1953-1956
Majer Marian: 1978-1980
Majewska Kazimiera: 1956-1957
Majewski Edward: 1956-1957
Makulińska Emilia: 1955-1956
Malik Mieczysław: 1993-2001
Malinowski Czesław: 1982-1994
Malon Paweł: 1961-1965
Mańczyk Leonard: 1956-1956
Mańczyk Zdzisława: 1956-1960
Maracewicz Zbigniew: 1991-1992
Marchwicka Mieczysława: 1979-1984
Marcinek Edeltrauda: 1969-1970
Marcinek Jadwiga: 1974-1978
Marcinek Maria: 1985-1989
Markowski Franciszek: 1954-1956
Masalski Kazimierz: 1952-1955
Masulik Łucja: 1958-1962
Maślanka Jan: 1962-1962
Maślanka Stefan: 1972-1978
Matuszek Wilhelm: 1951-1952
Mazur Henryka: 1973-1974
Mazur Zbigniew: 1952-1952
Mazurkiewicz Krystyna: 1982-1983
Mederski Bazyli: 1974-1974
Melnyczuk Eugeniusz: 1957-1958
Menzyk Grzegorz: 2001-2003
Męczarska Alicja: 2006- nadal
Michalik Bożena: ? -1983
Michalski Walter: 1984-1989
Miedziak Tadeusz: 1988-1989
Mieszkowska Elżbieta: 1978-1983
Mika Jadwiga: 1983-1984
Mikołajek Jerzy: 1956-1957
Mikołajek Józef: 1956-1956
Milczarski Józef: ??

Miller Grzegorz: 1992-1992
 Miller Stanisław: 1989-1996
 Mleczko Józef: 1975-1977
 Młody Andrzej: 1987-1998
 Młynarski Eugeniusz: 1954-1954
 Mokwa Jan: 1983-1988
 Morawiec Krzysztof: 1964-1969
 Morrison Anna ?-1983
 Moryń Jadwiga: 1983-1983
 Mosińska Marta: 1966-1966
 Mrowiec Mieczysław: 1960-1995
 Mrowiec Władysław: 1952-1956
 Mrozek Adolf: 1959-1960
 Mrozek Urszula: 1957-1958
 Musiał Stanisław: 1989-1989
 Muskala Gizela: 1956-1960
 Nabiałek Alicja: 1971-1972
 Nawój Halina: 1974-1983
 Nawój Józef: 1973-1975
Nawrotkiewicz Iwona: 1996-nadal
 Nega Krystian: 1982-1985
 Niedziela Ernestyna: 1966-1967
 Niedzielska Krystyna: 1954-?
 Niejski Jan: 1954-1955
 Niemiec Benedykt: 1981-1984
 Niestrój Henryk: 1988-1989
 Nitak Eugeniusz: 1974-1975
 Nitka Edward: 1966-1966
 Nowak Jan: 1954-1955
 Nowak Józef: 1961-1963
 Nowak Małgorzata: 1962-1964
 Nowodworski Czesław: 1975-1976
Ochrombel Agata: 2003- nadal
Ochrombel Julian: 2001- nadal
 Oderewicz Barbara: 1981-1985
 Olech Aleksander: 1993-1995
 Olejak Tomasz: 1952-1952
 Olender Jerzy: 1986-1987
 Orzeł Krzysztof: 1987-1999
 Ottawa Elżbieta: 1953-1954
 Pacuła Józef: 1978-2002
 Pałasik Zofia: 1959-1959
Pączko Marian: 1994- nadal
 Pelc Ryszard: 1995-1999
 Pendzich Mieczysław: 1955-1956
Perek Janusz: 2004-nadal
 Perich Leon: 1961-1962
 Piątkowska Marta: 1985-1986
 Piątkowski Jerzy: 1968-1984
Piegza Józef: 1966-nadal
 Pieróg Cecylia: 1987-1987
 Piętak Jan: 1959-1995
 Pikulski Edward: 1952-1953
 Piontek Tomasz: 2001-2003
 Piszczan Józef: 1956-1960
 Płoszka Adolf: 1961-1961
 Pluta Zygmunt: 2000-2004
 Płaczek Teodor: 1953-1955
 Podworski Leonard: 1965-1967
 Pohl Antoni: 1958-1965
 Pokuszyński Zbigniew: 1964-1966
 Popławski Jan: 1970-1971
 Popławski Janusz: 1962-1977
 Pospiech Łucja: 1981-1982
 Pośpiech Gertruda: 1955-1958
 Potrykus Henryk: 1992-1992
 Potyka Alojzy: 1978-1983
 Prach Alojzy: 1967-1990
 Praszelik Henryk: 1982-1986
 Proksza Alfons: 1976-1981
 Proksza Helena: 1974-1981
 Przybylska Regina: 1978-1979
 Przybyła Paweł: 1982-1983
 Pyciński Józef: 1954-1956
 Pyda Matylda: 1976-1983
 Pytlik Adam: 1962-1963
 Pytlik Józef: 1973-1974
 Rabe Ernest: 1960-1964
 Rabe Gustaw: 1959-1959
 Raczkowski Franciszek: 1952- ?

Raczkowski Kazimierz: 1952-1953
 Radzicki Zbigniew: 1984-1985
 Rakowski Jan: 1957-1959
 Ratajczak Lucyna: 1999-2000
 Reich Ryszard: 1953-1956
 Rochan Julia: 1978-1983
 Roesler Paweł: ??
 Rudek Brygida: 1992-1999
Rudek Maria: 1996- nadal
 Rudzka Małgorzata: 1988-1989
Rudzka Renata: 1998- nadal
 Rutkowska-Rut Nina: 1983-2007
 Rutowicz Edward: ??
 Rychlik Grażyna: 1978-1989
 Rydzak Maria: 1957-1958
 Rząsa Marian: 1986-1986
Rzehak Jarosław: 1992- nadal
 Rzeszutko Jerzy: 1984-1986
 Rzytki Krystyna: 1963-1966
Sabik-Pyra Lidia: 1999- nadal
 Sadowski Tomasz: 1974-1976
Sander Katarzyna: 1998- nadal
 Sawicka Elżbieta: 1974-1975
 Sawicki Tadeusz: 1978-1979
 Schreiber Józef: 1962-1963
 Sepioło Czesław: 1970-1971
 Serocińska Jadwiga: 1972-1972
 Siara Stefania: 1958-1958
 Siwek Józef: 1979-1984
 Siwoń Antoni: 1952-1953
 Skorupa Mieczysław: 1971-1972
 Skowrya Stanisława: 1974-1974
 Skrzat Maria: 1978-1983
 Sławik Weronika: 1956-1958
 Sławiński Kazimierz: 1955-1955
 Smandek Elżbieta: 1964-1969
 Smolorz Józef: 1983-1984
 Smrża-Glogier Maria: 1978-1980
 Smyczek Krystyna: 1985-1985
 Sochacka Wanda: 1978-1989
 Sochira Edeltrauda: 1960-1960
Sokół Henryk: 1972- nadal
 Sotyka Elżbieta: 1958-1985
 Sotyka Walter: 1952- ?
 Sowa Agata: 1955-1957
 Sowa Zbigniew: 1969-1971
 Sowik Henryk: 1956- ?
 Sperling Edward: 1952-1952
 Spleśniały Ginter: 1981-1983
 Sprysz Paweł: 1953-1956
 Stach Adam: 1990-2005
 Stachowska Anna: 1987-1988
 Stachowska Halina: 1987-1987
 Stadniczenko Stanisław: 1976-1983
 Staniek Gerard: 1991-1992
 Stanik Bernard: 1998-1999
 Staniszewski Stanisław: 1985-1986
 Stankiewicz Józef: 1992-1999
 Starok Konstanty: 1955-1974
 Starzyk Karol: 1952-1952
 Stasiak Jadwiga: 1976-1984
 Stawinoga Janina: 1978-1979
 Stępczyńska Alicja: 1984-2006
Stocki Piotr: 2002- nadal
 Stolorz Marek: 1996-1999
 Stramek Ludwik: 1953-1953
 Strehl Otylia: 1956-1957
 Strumieńska Eryka: 1958-1972
 Stryjski Roman: 1974-1994
 Suchanek Walenty: 1952-1953
 Swandula Józef: 1972-1973
 Swoboda Gerard: 1977-1997
 Sygudzińska Maria: 1961-1965
 Szalc Elżbieta: 1994-2005
 Szaran Stefania: 1968-1971
 Szarejko Lucyna: 1959-1960
 Szczepańska Maria: 1974-1983
 Szczudłek Matylda: 1974-1976
 Szczygłowska Barbara: 1964-1964
Szecówka Adam: 1967- nadal

Szecówka Urszula: 1978-2001
 Szlachta Maria: ?-1983
Szłaga Małgorzata: 1996- nadal
 Szot Andrzej: 1971-1973
 Szot Gabriela: 1979-1990
 Szurdak Kazimierz: 1971-1972
 Szwab Józef: 1953-1967
 Szwajca Teresa: 1972-1973
 Szweblak Jadwiga: 1979-1980
 Szymanowski Janusz: 1957-1957
 Szymczyk Józef: 1991-2004
 Szymik Genowefa: 1972-1983
Szymura Jerzy: 1996- nadal
 Szyra Maria: 1954-1956
 Śmigielski Stanisław: 1968-1970
 Śniechota Alfred: 1957-1957
 Świerczek Leonard: 1955-1957
 Świerż Zbigniew: 1951-1952
Tabor Grażyna: 2001- nadal
 Tanżyna Stanisław: 1985-1985
Tarczoń Dariusz: 1999- nadal
 Tarnawski Bronisław: 1955-1966
 Tarnawski Zygmunt: 1955-1958
 Tiebler Helena: 1984-1984
 Tlach Maria: 1951-1952
 Toczek Helena: 2000-2000
 Toczyłowska Maria: 1971-1973
 Tomasz Anna: 1967-1967
 Tomczak Antoni: 1974-1984
Tomczyk Andrzej: 2001- nadal
 Tomczyk Jerzy: 1981-1981
Toniarz Jarosław: 1995- nadal
 Topolska-Czuryło Daniela: 1974-1977
 Torbus Lidia: 1967-1985
 Torchała Jan: 1956-1958
 Trebuszny Jerzy: 1968-1969
Trefon Dariusz: 2006- nadal
Trębacz Teresa: 1995- nadal
 Trojnar Wiesław: 1987-1991
 Tumulka Eryk: 1957-1957
 Turski Bogumił: 1999-1999
 Turski Roman: 1955-1956
 Twaróg Irena: ??
 Twaróg Jan: 1952-1954
 Tyszkiewicz Jan: 1973-1999
 Tytko Adolf: 1954-1955
 Uranin Marian: 1983-1984
 Urban Alojzy: 1985-1989
 Urbas Alojzy: 1986-1986
 Urbas Monika: 1981-1987
 Urbaś Paweł: 1954-1956
Wala Grzegorz: 1999- nadal
 Walczak Roman: 1996-1997
 Waloszek Franciszek: 1956-1958
 Walz Waldemar: 1998-2000
 Wawryk Antonina: 1957-1961
 Wawrzyczny Paweł: 1957-1970
 Wątroba Józef: ??
 Weber Józefa: 1954-1955
 Weidler Emanuel: 1963-1963
Węgrzyn Czesława: 1981- nadal
 Węgrzyn Józef: 1991-1992
Wieczorek Ruta: 2000- nadal
 Wierzbicki Franciszek: 1963-1963
 Wiesiołek Elżbieta: 1953-1953
 Wiktorowska Wanda: 1954-1954
 Wilczek Weronika: 1960-1966
 Wilk Eliza: 1970-1980
Wilk Witold: 1994- nadal
 Winkler Eleonora: 1954-1955
 Winkler Walter: 1986-1988
 Witek Henryk: ??
 Witek Małgorzata: 1953-1954
 Woitena Emilia: 1958-1959
 Wojciechowski Zdzisław: 1962-1964
 Wojtaszek Norbert: 1977-1978
 Wolny Gwidon: 1974-1976
 Wolny Jan: 1990-1992

Wolny Kazimierz: 1975- nadal
Woźny Grzegorz: 1990-1991
Wrona Tadeusz: 1961-1963
Wronkowski Czesław: 1986-1987
Wrzosek Bogusław: 1955-1955
Wycisk Agnieszka: 1953-1956
Wycisk Gertruda: 1955-1955
Wycisk Karol: 1953-1956
Wycisk Manfred: 1952-1952
Wycisk Rozalia: 1952-1958
Wyleżoł Helena: 1972-1975
Wyleżych Gerard: 1955-1960
Wyleżych Wilhelm: 1962- ?
Wypasek Marek: 1993- nadal
Zalewska Helena: 1976-1983
Zawadzki Kazimierz: ??
Zawadzki Piotr: 1983-1983
Zawodzińska Barbara: 1969-1978
Zemka Grażyna: 1979-1982
Zieleń Anna: 2004- nadal
Zielonka Izidor: ??
Zielonka Mirosław: 1990-1991
Zimna Marianna: 1958-1958
Ziora Mieczysław: 1974-1979
Zippel Zygmunt: 1991- nadal
Znamierowski Marian: 1970-1993
Zobek Mieczysław: 1969-1991
Zubel Anna: 1990-2006
Zubko Jolanta: 1998- nadal
Zychma Edward: 1959-2002
Zychma Mariusz: 1984- nadal
Żok Maria: 1959-1959
Żok Wiktor: 1959-1960
Żórawski Stanisław: 1956-1956
Żurowicz Marian: 1989- nadal
Żydek Leon: 1952-1955
Żygadło Antoni: 1971-1971
Żyszka Monika: 1958-1960
Żysko Małgorzata: 1955-1967

Zajęcia w warsztatach szkolnych

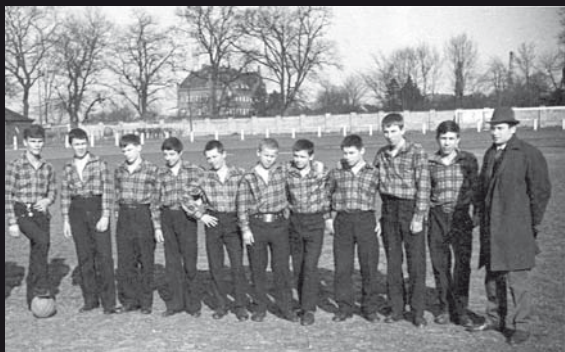
Koło fotograficzne

W klasie historycznej

Boże Narodzenie w placówce

Wychowankowie wraz z wychowawcą na boisku

Przy ognisku

Dzień Kobiet

Uroczystość bierzmowania w placówce

Zajęcia rekreacyjne

Zespół muzyczny

Wieczera wigilijna w placówce

Prace archeologiczne z udziałem wychowanków placówki

Na obozie w Międzywodziu

Pracownicy placówki, lata sześćdziesiąte

W grupie wychowawczej, internat

Grupa warsztatowa z opiekunami

Reprezentacja pracowników ZP w piłce nożnej

Kadra piłkarska

Rozpoczęcie spartakiady lekkoatletycznej

Dawna stołówka

Dyrektor Edward Zychma z podopiecznymi

Kadra pedagogiczna i wychowankowie
przed gmachem zakładu, rok 1984

Grupa wychowanków wraz z wychowawcą, 1954 r.

Pracownicy placówki podczas jednej z licznych wycieczek

Uroczystość Dnia Kobiet, 1974r.

Wycieczka do warszawy. Stadion X-lecia

Pracownicy placówki, ok. 1962 r.

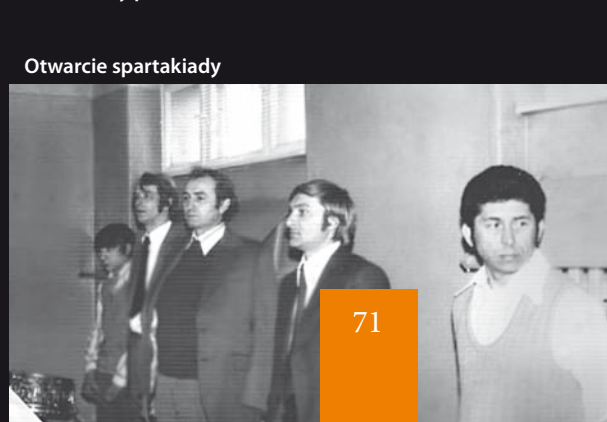
Spartakiada lekkoatletyczna

Turniej szachowy

Pracownicy placówki

Otwarcie spartakiady

Posadzenie pamiątkowego
Drzewka Przyjaźni i Współpracy

Wystawa wyrobów warsztato-
wych, Grosseehn

Turniej sprawnościowy na terenie placówki

Teatrzyk BAJ na wycieczce w Opolu

Zbiór owoców w sadzie w Gorzycach

Lekcja biblioteczna w bibliotece miejskiej

Akcja Czapka Świętego Mikołaja

Aktorzy teatryku BAJ ze swoimi kukiełkami

Występ wychowanków w ramach Dni Raciborza

Przedstawienie teatryku kukiełkowego BAJ

Zajęcia ze studentami w ramach wolontariatu

Występ wychowanków w ramach Gimnazjady

Goście placówki

Goście placówki

Goście placówki

Minister Beata Kempa z dyrektorem Grzegorzem Bulendą

Zakład łączący pokolenia

Dyrektor Stanisław Kubacki i dyrektor Leinerstift pan Johannes Soffner

Pamiętkowa fotografia z okazji Dnia Kobiet

Występ wychowanków

Szczudlarze podczas happeningu w Łodzi

Występ wychowanków z okazji Dnia Nauczyciela

Pracownicy placówki podczas występu

Szczudlarze przed występem

Polykacze ognia w akcji

Tancerze ognia w akcji

Mecz piłki nożnej kadra-wychowankowie

Turniej tenisa stołowego

Kadra ZP na rozgrywkach Amatorskiej Ligi Piłki Siatkowej

Memoriał lekkoatletyczny im. Andrzeja Młodego

Wspinaczka skałkowa w Jurze

Reprezentacja wychowanków na turniej w Grossefehn, 2007r.

Reprezentacje wychowanków i pracowników

Spartakiada lekkoatletyczna

Herzlich Willkommen

Polska grupa w Grossefehn

Piesza wycieczka po mieście

Polsko-niemiecka lekcja muzyki

Posiedzenie międzynarodowej grupy
ds. rozwijania partnerstwa

W grupie zakładowej

Polsko-niemieckie zajęcia w szkole

W grupie, zajęcia rekreacyjne

Podpisanie umowy o współpracy międzynarodowej

Stan wojenny

Fragment wystawy 13.12.1981r.

Pracownicy ZP przed budynkiem

Stan wojenny

Kuchnia podczas przerwy

Konferencja naukowa w placówce

Podziękowanie szkolaków za pracę wychowanków

Prezes Sądu Rejonowego w Raciborzu - Jerzy Domagała (pierwszy z prawej)
z kierownictwem warsztatów szkolnych

Otwarcie nowej siedziby warsztatów szkolnych

Pani wiceminister na warsztatach szkolnych

Wizyta pani wiceminister Beaty Kempy 2007r.

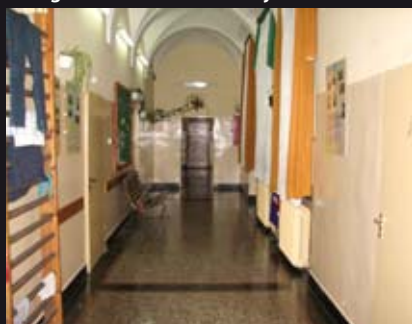
Koncert księży werbistów z Pieniężna

Korytarz szkolny

Fragment klatki schodowej

Korytarz grupy internatowej

Szkolenie przygotowane przez pracowników raciborskiego zakładu

Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego

Stare warsztaty zalane w 1997r.

Powódź 1997r.

Powódź w warsztach szkolnych 1997r.

Konkurs plastyczny

Wystawa prac warsztatowych wychowanków

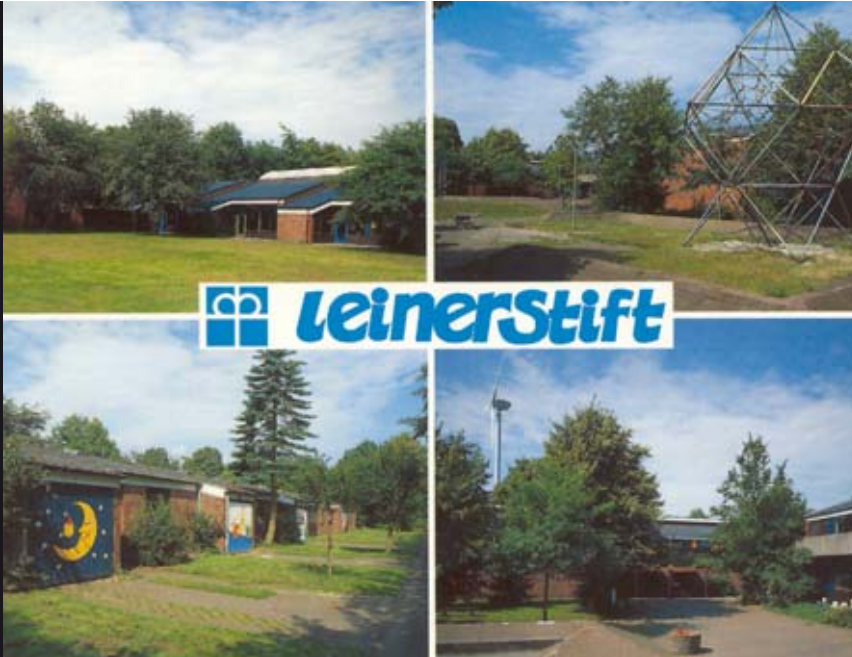

Występ tancerzy break-dance

Spektakl teatralny zespołu PRO-forma

LeinerStift

Jugendhilfezentrum Leinerstift w Grossefehn

Na obozie żeglarskim

Uroczystość poświęcona zmarłemu Papieżowi Janwi Pawłowi II.JPG

Bierzmowanie, 2003r.

Prezydent miasta podczas uroczystości zakładowej

Uroczyste bierzmowanie wychowanków

Siostry z klasztoru Annuntiata w Raciborzu

Zakład

Wręczenie nagród za udział w spartakiadzie

Spowiedź święta w placówce

Spotkanie z biskupem.

Świąteczny stół w zakładzie

W stołówce zakładowej

Zakład poprawczy zimą

Zakład poprawczy zimą

Występ teatru PRO-Forma podczas przeglądu widowisk bożonarodzeniowych

Wyjazd na ognisko

